

LUNDS
UNIVERSITET

(U)tydelig repression

Om skabelsen af Palæstina-undtagelsen i
københavnske kulturinstitutioner

Martina Krišćić

GNVM03, VT2025

Avdelningen för Genusvetenskap, Lunds Universitet

Handledere: Andrés Brink Pinto

Abstract

Based on six interviews with employees at cultural institutions, this study investigates how events in support of Palestine were restricted by the Copenhagen municipality in the period between November 2023 and March 2024. Following Braun and Clarke's (2022) approach to reflexive thematic analysis, I analyse the interviews and draw on theoretical perspectives regarding anti-Palestinian racism, criminalisation of dissent and Foucauldian notions of power to understand how a 'Palestine exception' was created in the cultural institutions of Copenhagen. I explore how ambiguous communication worked to enable and obscure the repression of pro-Palestine speech. The study concludes that the construction of Palestine as a problematic subject matter in municipality spaces is a form of anti-Palestinian racism that silences and ignores Palestinian perspectives, as they challenge the legitimacy of the settler colonial state of Israel. Finally, I argue that the Palestine exception in cultural institutions of Copenhagen can be understood as an example of 'petty states of exception', where a smaller group within society is subjected to restrictions of rights, while the rights of the majority group remain unaffected (Fassin 2014). This dynamic enables the majority's perception of universal rights to persist unchallenged as it continues to reflect the reality of the majority.

Keywords: Palestine exception, anti-Palestinian racism, criminalization of dissent, reflexive thematic analysis

Nøgleord: Palæstina-undtagelsen, anti-palæstinensisk racisme, kriminalisering af politisk modstand, refleksiv tematisk analyse

Tak

Først og fremmest tak til de personer, der tog sig tid til at blive interviewet af mig. Tak til rapportgruppen, tak til dem, jeg går til møde med om mandagen, og tak til alle jer, der har villet snakke med mig om denne sag, henvist mig til relevant litteratur og læst min tekst igennem. Og tak til min vejleder for altid at være rolig (i den danske betydning) og tydelig!

Indholdsfortegnelse

Abstract	2
Indholdsfortegnelse	4
1. Indledning	5
<i>Formål og afgrænsning</i>	6
2. Metodologi og metode	8
<i>Materialeindsamling</i>	8
<i>Etiske overvejelser</i>	11
<i>Refleksiv tematisk analyse</i>	13
3. Baggrund og tidligere forskning	16
<i>Kontekst for undersøgelsen</i>	16
<i>Fællestræk i tidligere forskning af repression af Palæstina-solidaritet</i>	19
4. Teoretisk ramme	22
<i>Magts kompleksitet</i>	22
<i>Andetgørelse og anti-palæstinensisk racisme</i>	25
<i>Kriminalisering af politisk modstand</i>	28
5. Analyse	33
<i>Tema 1. Politikerne har fået kortere arme: Om den stigende politiske styring og eroderingen af armslængdeprincippet</i>	33
<i>Tema 2. “Hvis I er i tvivl, så skal I spørge os”: Utydelig kommunikation som værktøj for repressionen</i>	40
<i>Tema 3. Om skabelsen af Palæstina-undtagelsen i de københavnske kulturinstitutioner</i>	48
<i>Repressionens konsekvenser</i>	53
6. Konklusion	57
Litteraturliste	60

1. Indledning

I vinteren 2024/2025 starter der en debat i de danske medier om hvad kritikere mener er en stigende politisk styring af kulturlivet i København. Københavns Kommune får kritik for at overtræde principper om ytringsfrihed, ved at indskrænke hvilke aktiviteter samt debatter der kan foregå i kultur- og forsamlingshuse (Benner og Herskind 2024c). Kritikken kommer både fra kulturhusene, fra de folkeoplysende foreninger og fra juridiske eksperter på området (Benner og Herskind 2024c; Lykkegaard 2024b; Klarlund og Paludan Hansen 2025) og henviser til et hyrdebrev som Kultur- og Fritidsforvaltning¹ i København har sendt ud d. 20. juni 2024 til alle kulturinstitutioner som modtager støtte fra kommunen (Kultur- og Fritidsforvaltningen 2024a). I hyrdebrevet gøres det klart, at det ikke er en kommunal opgave at beskæftige sig med udenrigspolitik, og at kommunen derfor ikke må støtte “udenrigspolitiske tilkendegivelser” (Kultur- og Fritidsforvaltningen 2024a).

Det viser sig at flere støtte- og debatarrangementer er blevet aflyst den seneste tid, med henvisning til hyrdebrevet, og at propalæstinensiske ytringer i kommunale kulturhuse, er blevet mødt med kritik fra Forvaltningen. Langt de fleste sager drejer sig om arrangementer der omhandler Palæstina og hyrdebrevet beskriver baggrunden for brevet som at være “den aktuelle konflikt mellem Israel og Hamas” (Gisli 2025; Kultur- og Fritidsforvaltningen 2024a).

Siden hyrdebrevet har der hersket en tvivl i de københavnske kulturinstitutioner om hvorvidt der må afholdes arrangementer der omhandler Palæstina. En ændring af tolkningen af reglerne på området, har altså ført til at særlig Palæstina-arrangementer er blevet begrænsede i de københavnske kulturinstitutioner.

I det globale nord er repressionen af palæstinensiske stemmer og handlinger i støtte med Palæstina steget under Israels igangværende folkemord i Gaza (Damsgård og Kallestrup 2025; Deeb og Winegar 2024; Makdisi 2025; Segal 2023; Shwaikh og Gould 2019). I skrivende stund, i august 2025, er mindst 61.827 palæstinensere slået ihjel af Israel (Al Jazeera 2025). Et tal der anslås at være betydelig højere, nærmere i de hundrede tusinder, da det ikke er muligt at danne sig et fuldt overblik under Israels snart to år lange bombning af Gaza og bevidste udsultning af den palæstinensiske befolkning². Mindst 18.800 af ofrene er børn (Al Jazeera 2025). På trods af disse

¹ Jeg vil herefter henvise til Kultur- og Fritidsforvaltningen som KFF eller Forvaltningen.

² En undersøgelse fra juli 2025 estimerer at de officielle tal underrapportere med 40 procent (Spagat m.fl. 2025). En undersøgelse fra året før juni 2024 estimerer at 186.000 eller flere palæstinensere kunne være dræbt som konsekvens af israelske bombardementer af Gaza og forhindring af nødhjælp (Khatib m.fl. 2024).

kendsgerninger er Palæstina-solidaritetsbevægelsen i Danmark blevet mødt med stigende repression. En repression der spejler undertrykkelsen i resten af det globale nord, hvor Palæstina-solidaritetsarbejde i stigende grad kriminaliseres og kritik af Israel sidestilles med antisemitisme (Ritzau 2023).

The Palestine exception, eller Palæstina-undtagelsen, er et begreb som bruges til at beskrive et utal af strategier og politikker som har det formål at undertrykke det palæstinensiske perspektiv (Makdisi 2025). Begrebet påpeger hvordan palæstinensisk identitet konstrueres som grundlæggende problematisk hvilket sker igennem anti-palæstinensisk racisme som forbinder palæstinensere med antisemitisme og terror (Ayyash 2023). På baggrund af denne 'problemativering' af den palæstinensiske identitet, fratages palæstinensere basale rettigheder og Palæstina-undtagelsen legitimeres.

Min interesse for denne sag udspringer af et temmelig praktisk ønske om at benytte mig af kommunale faciliteter til at afholde et arrangement i solidaritet med Palæstina under Israels igangværende folkemord i Gaza og eskalering af vold på Vestbredden. Jeg er en del af en gruppe som i efteråret 2024 fik afvisning på at afholde et arrangement, der skulle bestå af oplæg om Palæstina og organisering i solidaritet med Palæstina. Begrundelsen lød, at kulturinstitutionen, som er kommunalt drevet, havde fået at vide af kommunen, at de ikke måtte afholde eller støtte afholdelsen af Palæstina-arrangementer. Det var en ganske radikal udmelding, tænkte jeg, og blev starten på min interesse. Hvordan kunne kommunen tillade sig at komme med den udmelding? Og var det lovligt? Og hvis det ikke var, hvordan havde de ansatte så fået den idé? Hvordan var noget, som ikke havde været et problem tidligere, blevet det uden at der var sket en lovændring?

Formål og afgrænsning

Formålet med dette studie er at undersøge hvordan Palæstina blev skabt som en undtagelse til ellers gældende regler i de københavnske kulturinstitutioner i perioden fra november 2023 til foråret 2025. Det vil jeg gøre igennem de følgende tre problemstillinger: 1) *Hvordan oplevede de ansatte i københavnske kulturinstitutioner at skulle implementere kommunens nye retningslinjer, der blev sendt ud d. 20. juni 2024?* 2) *Hvordan ændrede de nye retningslinjer arbejdspladsens praksis, og hvilke konsekvenser havde de nye retningslinjer?* Og 3) *Hvordan kan kommunens nye retningslinjer forstås i en bredere social og politisk kontekst?*

Jeg har valgt at undersøge denne sag igennem interviews af ansatte på de københavnske kulturinstitutioner. Det har jeg gjort fordi jeg gerne vil blive klogere på, hvad der helt

konkret er sket i kulturinstitutionerne, imens denne sag er blevet debatteret i både medierne og internt i kommunen – i både Kultur- og Fritidsudvalget og i Kultur- og Fritidsforvaltningen. De ansatte er dem, som i sidste ende skal fortolke retningslinjerne og som derudfra skal tage en beslutning om, hvilke aktiviteter som kan finde sted i kulturinstitutionerne. De ansatte har derfor viden om de reelle konsekvenser som den seneste debat og de nyeste retningslinjer har haft for kulturlivet i København.

Mit valg af problemfelt er også formet af hvad jeg har mulighed for at undersøge, altså hvad jeg *kan* undersøge. Jeg har haft adgang til relevante interviewpersoner og har generelt været privilegeret placeret til at undersøge denne sag, da jeg har min gang i forskellige kulturinstitutioner i København, både som gæst og som medarrangør af aktiviteter. Jeg bevæger mig altså i en del af de samme 'rum' som de personer jeg har interviewet.

Mit studie undersøger ikke den bagvedliggende jura, men undersøger hvilke processer, der foregår uden for den juridiske sfære og hvordan de påvirker implementeringen af lovgivning. Hvordan virker den forvirring, som der har været omkring sagen, som en magtstrategi, der muliggør og forstærker repressionen? Og hvilke andetgørende mekanismer bygger udelukkelsen af Palæstina-arrangementerne på? Jeg er interesseret i om undersøgelsen af denne specifikke sag, gennem de ansattes erfaringer, kan gøre os klogere på bredere strukturer af ulighed og magt.

2. Metodologi og metode

I dette afsnit vil jeg redegøre for mine metodiske og metodologiske valg i relation til nærværende studie. Jeg har benyttet mig af semistrukturerede interviews og vil redegøre for min interviewproces samt hvilke etiske overvejelser, jeg har haft, især i forbindelse med anonymisering. Derefter vil jeg dele nogle af de overvejelser jeg har haft, i forhold til at dele erfaringer med de personer jeg har interviewet, og hvordan det har påvirket min indsamling af materiale. Afslutningsvis redegør jeg for metoden reflektiv tematisk analyse (Braun og Clarke 2022) som jeg har benyttet mig af i analysen af mit materiale.

Materialeindsamling

Semistrukturerede interviews

Jeg har valgt at benytte mig af interviews i denne undersøgelse, da det giver mig mulighed for at få indsigt i, både hvordan ansatte i københavnske kulturinstitutioner har oplevet den seneste tid, og undersøge hvad nogle af konsekvenser har været ude i husene mens sagen og debatten har kørt. Imens dette studie har stået på, er der sket meget udvikling i situationen. Debatten er foregået både i medierne, inde i kommunen, og ude i kulturhusene. Nye retningslinjer er kommet ud, og Ankestyrelsen har også sendt afgørelser ud med relevans for kulturhusene. Studiet er formet af, at studiets case har været i fuld gang imens studiet blev udført. Det har jeg blandt andet kunnet mærke i de interviews jeg har foretaget, som var præget af en del usikkerhed, og en afventning af hvad der kommer til at ske, og hvad det hele ender med. At der har været stor forskel på hvad der officielt er blevet meldt ud og på hvad de ansatte og brugere af husene oplever, har gjort det særligt vigtigt at have et fokus på de ansattes oplevelser. Interviews som metode har gjort det muligt for mig at undersøge hvordan implementering af lovgivning også foregår uden for den juridiske sfære.

Interviewene var semistrukturerede, hvilket gjorde at interview situationen blev præget af en del åbenhed og gav den interviewede mulighed for at styre i hvilken retning interviewet gik (Alvehus 2019, 87). Interviewene var præget af, at de personer jeg interviewede alle var investeret i emnet, havde gjort sig mange overvejelser inden interviewet og havde taget kritisk stilling til hvad de nye retningslinjer har af betydning for kulturinstitutionerne, og for borgernes demokratiske deltagelse i disse kulturinstitutioner. Ofte tog interviewene en drejning og fulgte ikke særlig godt interviewguiden. Flere interviewpersoner sagde undskyld for at havet styret interviewet og at vi ikke

havde fulgt interviewguiden, men jeg oplevede det som en styrke at folk havde meget de gerne ville sige, og jeg følte aldrig at interviewsituationen eller styringen af situationen blev taget ud af mine hænder.

Jeg har udarbejdet en interviewguide, som overordnet har fokus på hyrdebrevet fra KFF d. 20. juni 2024, og på at sammenstykke et handlingsforløb. Hvad er der sket ude i kulturinstitutionerne? Hvilken information har de fået og hvordan, hvad har det ændret af aktiviteter, og hvordan har de ansatte oplevet den seneste tid der har været præget af stor debat. Jeg sørgede for at spørge ind til tre ting: hvad var konteksten for modtagelsen af hyrdebrevet, hvad var de ansattes reaktion på hyrdebrevet, og hvad har ændret sig efter de nye retningslinjer.

Beskrivelse af de interviewede

Studiets empiri består primært af semistrukturerede interviews. Jeg har interviewet seks personer hvis arbejdsplads har fået tilsendt Kultur- og Fritidsforvaltningens hyrdebrev d. 20. juni 2024, og som derfor har skullet forholde sig til og implementere de retningslinjer som brevet indeholder. Disse seks interviews er grundlaget for min analyse. Derudover, har jeg for at hjælpe mig til at få overblik over sagen, gennemført fire supplerende interviews. Tre af interviewene er med personer som er aktivister og brugere af kulturhusene. De har alle oplevet at et event de gerne ville arrangere enten er blevet aflyst, censureret eller meget stærkt kritiseret på baggrund af retningslinjerne i Forvaltningens hyrdebrev. Det sidste er et interview med en kommunalpolitiker som sidder i Kultur- og Fritidsudvalget i Københavns Kommune, som har arbejdet på at retningslinjerne skulle ændres.

Ansatte i kulturinstitutioner i København

De ansatte ude i de københavnske kulturinstitutionerne er dem, der i det sidste led skal fortolke kommunens retningslinjer. De kan derfor bidrage med viden om hvordan disse retningslinjer i praksis bliver forstået, og hvordan de udmønter sig ude i de forskellige kulturinstitutioner i København. Nogle af de ansatte jeg har interviewet, er kommunalt ansatte, og deres ledelse er dermed Kultur- og Fritidsforvaltningen. Andre jeg har interviewet, arbejder i kulturinstitutioner som enten har en brugsaftale eller modtager tilskud fra Københavns Kommune på anden hvis. Disse ansatte er ikke kommunalt ansatte, men har stadig forpligtelser over for kommunen og kommunale regler de skal leve op til. Fælles for alle de ansatte jeg har interviewet er, at de fik tilsendt hyrdebrevet fra KFF d. 20. juni 2024 og at det forventes af dem, at de lever op til retningslinjerne i brevet.

Kommunens retningslinjer og forvaltningens brev har været til stor debat, også mens dette studie har stået på. Forvaltningen har modtaget en del kritik for både deres fortolkning af

lovgivning på området, og for brevets uklare formuleringer som har skabt usikkerhed i forhold til hvad retningslinjerne indbefatter (Benner 2025). Imens dette studie er stået på, er der kommet nye udtalelser fra Ankestyrelsen, som går imod de retningslinjer som Forvaltningens brev dikterer. Forvaltningen har blandt andet af den grund måtte udforme nye retningslinjer, som også er blevet sendt ud på ny nærmest samtidigt med at jeg foretog mine interviews. De ansatte på Københavns kulturhuse skal navigere en ret uklar og til tider forvirrende situation. Interviewene giver mig mulighed for at analysere hvordan ansatte på kulturinstitutioner har oplevet den seneste tids indskrænkning og debat vedrørende udenrigspolitiske ytringer og arrangementer i kommunalt støttede rum, samt hvordan Forvaltningens nye retningslinjer har påvirket kulturinstitutionernes aktiviteter.

Supplerende baggrunds interviews

Kulturinstitutioner i København har mange besøg af borgere og brugere der benytter kommunale rum og kommunalt støttede rum til at afholde egne arrangementer, udstillinger, talks, events, koncerter, debatter og meget andet. Jeg har foretaget tre interviews med folk fra tre forskellige aktivistgrupper, der har oplevet på forskellige måder at blive begrænset i deres adgang til, og benyttelse af, de kommunalt støttede kulturfaciliteter. Aflysninger, censurering og hård kritik i både medier og af politikere, har været nogle af de ting som disse grupper har oplevet med henvisning til Forvaltningens hyrdebrev fra juni 2024. I undersøgelsen af en sag som er så 'ny' og som udvikler sig imens undersøgelsen har fundet sted, har det været givende at foretage disse supplerende interviews, som har hjulpet mig til at forstå, hvad sagen drejer sig om, og hvad der er foregået.

Derudover har jeg interviewet en enkelt kommunalpolitiker som sidder i Kultur- og Fritidsudvalget (KFU). Kultur- og Fritidsforvaltningen (KFF) har modtaget kritik fra KFU som den 28. januar 2025 stemte et medlemsforslag igennem, som pålagde KFF at udarbejde nye retningslinjer for borgeres brug af kommunalt støttede rum (Københavns Kommune 2025a). Interviewet har givet mig indsigt i sagen fra et kommunalt perspektiv. Hvordan har processen internt været i KFU, og hvad har deres kritik af KFFs hyrdebrev gået ud på. Dette interview fandt sted inden de seks interviews med ansatte i kulturinstitutionerne, og har hjulpet mig med at forstå, at der kan være langt mellem den lovgivningsmæssige virkelighed som en politiker forholder sig til, og den praktiske virkelighed ude i kulturinstitutionerne.

Etiske overvejelser

Studiet følger Lunds Universitets lokale retningslinjer for specialeskrivende. Interviewdeltagerne blev alle informeret om studiets problemfelt og formål, at deres deltagelse i studiet er frivilligt og til en hver tid kan blive afbrudt, at den indsamlede data opbevares forsvarligt og slettes efter studiets afslutning, samt at interviewdeltagerne vil blive pseudonymiserede eller anonymiserede i den grad det er muligt.

Derudover blev deltagerne informeret om, at jeg er en del af en forskningsgruppe som består af forskere, studerende og aktivister som alle beskæftiger sig med spørgsmål omkring Palæstina på forskellige måder. Vi er i denne gruppe i gang med at udarbejde en rapport som beskæftiger sig med repression af pro-Palæstina aktivisme i Danmark. Rapporten undersøger repression igennem forskellige cases og kommunens hyrdebrev og den efterfølgende debat vedrørende københavnske kulturinstitutioner er én af de cases vi tager udgangspunkt i. Interviewdeltagerne blev derfor informeret om, at jeg ønsker at bruge den indsamlede data til mit specialestudie samt den førnævnte rapport.

Anonymisering

Interviewene blev optaget på en diktafon uden kobling til internettet, og blev derefter lagt ind på en harddisk og transskriberet på en computer frakoblet internettet. Transskriptionerne er pseudonymiserede og personlige navne og navn på arbejdsplads fjernet. For nogle interviewpersoner var anonymiseringen mindre lige til end for andre, da en del af de ting vi talte om eventuelt kunne identificere interviewdeltageren. Interviewdeltagerne var også i meget forskellige situationer og én fremgangsmåde for alle interviewene var derfor ikke tilstrækkelig. Jeg måtte derfor være tydelig omkring, at jeg ikke kunne love interviewdeltagerne fuld anonymitet og at det var nødvendigt at have individuelle overvejelser om anonymisering for hver interviewperson. Det indbefattede at tale tydeligt med hver interviewperson, om de oplever nogle former for usikkerhed omkring at udtale sig og tilpasse hvordan jeg brugte materialet i selve specialet til deres individuelle situation. Med hver interviewdeltagere gennemgik jeg derfor hvad deres specifikke situation var, og hvis der var behov for det talte vi efter interviewet om hvilke passager jeg skulle være ekstra forsigtig med, og hvilke oplysninger der evt. kunne afsløre interviewdeltagerens identitet. I nogle tilfælde kunne det være svært for interviewdeltageren at tage stilling til, hvad de var komfortable med, og i sådanne tilfælde aftalte vi, at jeg sender studiets analyse til interviewdeltageren, så de har mulighed for at tjekke hvordan deres interview bliver brugt i specialet og i rapporten. En enkelt person bad om at få tilsendt

når der blev brugt direkte citater fra deres interview, så de havde mulighed for at kigge det igennem og godkende.

Da jeg interviewer folk inden for en relativ lille kontekst, har jeg haft særlige overvejelser i forhold til anonymisering. Én af de taktikker jeg har brugt, har været at fokusere på de fælles temaer som flere interviewpersoner har nævnt, og jeg beskriver derfor ikke forskelle eller individuelle hændelser, som ikke deles af andre interviewpersoner. Derudover har jeg brugt færre citater, og jeg har lagt vægt på i mit skrivende at opsummere fælles pointer på tværs af interviewene, hvor de enkelte individuelle stemmer ikke står alene.

Om at dele erfaringer

Feministisk forskning ynder at påpege hvordan alt viden er kollektivt skabt, da det bygger videre på tidligere viden og altid bliver skabt i sammenspil med andre (Anving 2024; Kolankiewicz m.fl. 2024). Meget forskning bliver dog stadig lavet under rammer som er alt andet end kollektive. Den akademiske verden er struktureret og bygget op omkring individualitet (Gill og Donaghue 2016; Morrissey 2015). Det har også påvirket dette studie, og mange aspekter af dette speciale har ikke inkluderet andre mennesker og har ikke givet andre mennesker indflydelse på udformningen. Jeg holder alene magten i dette speciale til at udvælge data, vælge hvem jeg vil tale med (så frem de vil tale med mig), vælge det teoretiske perspektiv, rammesætte konteksten for specialet og drage konklusioner på baggrund af de ting der er blevet delt med mig.

Med det in mente har jeg alligevel lyst til at beskrive nogle af de måder dette studie har inddraget andre mennesker, og på hvilke måder dette studie drager på andres viden og arbejde. For det første, har min empiri indsamling gennem interviews været præget af en fælles politisk forståelse og engagement som jeg har delt med mange af interviewdeltagerne. Relationen mellem mig og interviewpersonen, har en påvirkning på hvad der kommer frem i interviewet og på hvilket materiale der skabes imellem os (Alvehus 2019, 86; Anving 2024, 229; Sohl 2014, 54). Det har skabt et rum i interviewene hvor jeg oplevede folk som meget gavmilde i det de delte med mig og hvor der også var plads til at vi talte og tænke højt sammen, hvor begge parter delte bider af overvejelser, samtaler, pointer og analyser som vi vendte sammen. Der var også flere interviewdeltagere der tilbød, at jeg kunne vende tilbage eller ringe til dem for at vende ting med dem igen, hvis jeg havde brug for det. For det andet, er dette speciale udsprunget af en forskningsgruppe som jeg joinede i januar 2024, som består af forskere, studerende, ph.d.-studerende og aktivister, som gik sammen for at prøve at undersøge nogle af de former for repression som Palæstina-bevægelsen i Danmark oplever og har oplevet særligt i den seneste tid. I denne forskningsgruppe er vi to personer som sammen kigger på

Palæstina-arrangementer i kommunale rum som én case ud af mange. Dette arbejde har overlappet med mit speciale, hvilket betyder, at jeg i praksis har haft en anden person at spare med, udføre nogle af interviewene med, læse og tale om litteraturen med, tænke og skrive sammen med. Derudover, har vi i den større research gruppe regelmæssigt mødtes og udvekslet tanker og ideer, analyser og perspektiver. For det tredje, er jeg så heldig at mange omkring mig er interesseret i og har kendskab til det jeg undersøger. En af fordelene ved at undersøge noget “indefra”. Der var mange samtaler med venner, familie og bekendte om de spørgsmål jeg også selv gik og tænkte på. Jeg fik hjælp til relevant litteratur. Artikler, nyheder, relevante podcasts og mulige interviewpersoner blev sendt i min retning. Jeg fik hjælp til at bevæge mig videre når jeg sad fast.

Refleksiv tematisk analyse

Jeg har valgt at benytte mig af metoden refleksiv tematisk analyse (RTA) i bearbejdelsen af min interviewdata. Min tilgang til RTA er induktiv-lærende og fokus for analysen er på erfaringer og fællestræk i materialet og mindre på en kritisk gennemgang af materialet. Når jeg siger, at min tilgang er induktiv-lærende forsøger jeg at understrege at jeg, lig Braun og Clarke (2023, 69), ikke mener en helt ren form for induktiv metode eksisterer, da materialet er analyseret og fortolket af en subjektiv forsker (mig), som uundgåeligt vil nærme mig materialet fra en vis subjektiv position. Grænserne for en induktiv og en deduktiv tilgang til RTA er ofte ikke skarpt optrukne og det gælder også for det studie jeg her har foretaget, som i en vis grad er en blanding af begge fremgangsmåder. Jeg har dog i overvældende grad nærmet mig mit materiale igennem en induktiv fremgangsmåde og taget mit udgangspunkt for analysen i materialet.

Min teoretiske ramme udspringer af denne forståelse og er inspireret af interviewene samt samtaler jeg har haft med interviewpersonerne inden selve interviewene. Interviewpersonernes beskrivelser af at føle usikkerhed vedrørende hvilke mulige konsekvenser der kan være for dem, hvis de bryder de uklare retningslinjer, følelser af at arbejde de før frit har lavet pludseligt er en overtrædelse af lovgivningen, og et fælles tema om at have svært ved at placere en tydelig udøver af den repression de oplever, inspirerede mit valg af teori vedrørende kriminalisering af politisk modstand, samt teoretiske forståelse af magt og hvordan den udøves på mere subtile måder. Derudover kommer det teoretiske fokus på anti-palæstinensisk racisme og Palæstina som undtagelsen ud fra en fælles forståelse blandt interviewdeltagerne og mig – samt den bredere kontekst vi har tilfælles – at denne sag, som studiet undersøger, foregår i en helt særlig politisk kontekst, hvor

dominante forestillinger undertrykker, delegitimerer, mistænkeliggør og usynliggør palæstinensiske stemmer, perspektiver og kamp for frihed og retfærdighed.

RTA fokuserer på de temaer, oplevelser og forståelser som går igen i materialet. Dvs. hvilke erfaringer, fælles ideer eller koncepter går igen hos de forskellige interviewpersoner (Braun og Clarke 2023, 67). Temaerne som analysen er bygget op omkring, er derfor ikke valgt på forhånd men er udvalgt og fundet frem til gennem kendskab til materialet, som jeg har tilegnet mig igennem interviewsituationen og i den efterfølgende transskriberingsproces, samt mine gentagende læsninger af interview-transskriptionerne. Jeg har fokuseret på at analysere de ligheder der er i interviewmaterialet og mindre på individuelle forståelser og oplevelser, heller ej på at vise hvor materialet adskiller sig fra hinanden. I min analyseproces spørger jeg mig selv om de følgende spørgsmål: Hvilke temaer går igen på tværs af materialet? Hvilke oplevelser eller følelser nævnes gentagende gange? Hvilke overordnede mønstre kan jeg få øje på?

Disse spørgsmål guider min kodningsproces, som er en “organic proces” (Braun og Clarke 2023, 68). Det vil sige at kodningsprocessen reflekterer hvordan analyseprocessen aldrig er ’færdig’ eller afsluttet. Forståelser af materialet er i konstant forandring og udvikler sig i takt med at jeg lærer mit materiale at kende. Med andre ord: “The finalized coding is always provisional, retaining the potential for new insights and new coding.” (Braun og Clarke 2023, 68)

Min analytiske proces består af seks faser. 1) Formålet i den første fase er at lære materialet godt at kende. Det gør jeg igennem mine noter fra selve interview-situationen, igennem transskriberingen af interviewene og især igennem at lytte og læse til optagelser og transskriptionerne flere gange. I denne fase nedskriver jeg noter løbende og som jeg skrider frem (Braun og Clarke 2023, 70–71).

2) I den anden fase begynder kodningen. De forskellige kodninger indkapsler en specifik pointe, eller en facet af et af analysens temaer. Koder kan være mere deskriptive eller mere konceptuelle. De deskriptive koder beskriver mere tekstnært hvad materialet siger, fx “usikkerhed om hvornår man bryder reglerne”. De konceptuelle koder bevæger sig videre fra hvad der specifikt er blevet sagt i interviewene og foreslår en konceptuel læsning af materialet, fx “repression uden udøver” (Braun og Clarke 2023, 71–73).

3) I den tredje fase begynder jeg at udarbejde de temaer som min analyse skal bestå af. Temaerne består af flere koder som hver siger noget om én facet af det overordnede tema. Jeg udarbejder temaerne ved at undersøge på hvilke måder mine koder taler sammen, samt siger noget om et større koncept eller bredere mønster (Braun og Clarke 2023, 73–74). Jeg har udarbejdet tre

temaer som er Tema 1. Politikerne har fået kortere arme: Om den stigende politiske styring og eroderingen af armslængdeprincippet, Tema 2. *“Hvis I er i tvivl, så skal I spørge os”*: Utydelig kommunikation som værktøj for repressionen og Tema 3. Om skabelsen af Palæstina-undtagelsen i de københavnske kulturinstitutioner.

4) I den fjerde fase evaluerer og gennearbejder jeg de temaer jeg tidligere har udarbejdet. Det gør jeg ved at følge Braun og Clarks (2023, 74-75) eksempel og stille mig selv de følgende spørgsmål: Er der mange facetter til dette tema, eller beskriver det kun en enkelt facet og er derfor bedre kategoriseret som en kode? Siger dette tema noget meningsfyldt om min problemformulering? Hvad er dette temas afgrænsninger, hvad inkluderer det og hvad inkluderer det ikke? Er der nok data der understøtter dette tema, eller er det for tyndt et grundlag i mit materiale til at det er et meningsfuldt tema i analysen? Er temaet for bredt, mangler der sammenhæng mellem de forskellige koder som temaet dækker over?

5) og 6) Femte og sjette fase er ret overlappende og fokuserer på at gennearbejde temaerne, evaluere og raffinere dem og skrive analysen ud i dens tekstuelle form. En måde at evaluere mine udarbejdede temaer, har for mig været at prøve at opsummere hvert tema i et par sætninger. Et velfungerende tema, er et tema hvor jeg tydeligt kan definere hvad temaet handler om, hvad der er specifikt for temaet, og hvordan det relaterer sig til min problemformulering (Braun og Clarke 2023, 75–78).

3. Baggrund og tidligere forskning

Kontekst for undersøgelsen

Over hele verden er organisering i støtte med den palæstinensiske sag steget, som modsvar til Israels igangværende folkemord. Også i Danmark har vi set en voksende grad af organisering i støtte med Palæstina. Den danske regerings svar på den voksende Palæstina-støtte, har været at forsøge at kriminalisere propalæstinensiske ytringer og protester. På pres fra både Statsministeren og Justitsministeren har politi og anklagemyndigheden undersøgt muligheden for at kriminalisere de ugentlige Palæstina-demoer og ført tvivlsomme sager mod privatpersoner som på sociale medier har ytret sig på måder som kan opfattes som støtte til palæstinensisk væbnet modstandskamp³ (Drachmann 2025b; Ritzau 2023).

I denne politiske kontekst modtager de kommunale kulturhuse i København d. 15. november 2023 en mail fra Kultur- og Fritidsforvaltningen som meddeler kulturhusene, at der uden direkte opfordring fra regeringen hverken må afholdes eller støttes (med lån af lokaler eller udstyr) humanitære indsamlinger “til støtte for børn i Gaza”⁴. Mailen er en overraskelse for en del af de ansatte, da kulturhusene tidligere har afholdt støttearrangementer og indsamlinger til godgørende formål, deriblandt Palæstina, uden problemer.

Et år senere, i vinteren 2024/2025, starter der en debat i de danske medier omkring indskrænkningen af muligheden for, at borgere og foreninger kan afholde arrangementer, der beskæftiger sig med udenrigspolitiske forhold i de københavnske kulturinstitutioner⁵. Det har vist sig, at mindst elve kulturarrangementer er blevet afvist fra at benytte sig af kommunalt støttede faciliteter og at ni ud af de elve arrangementer omhandlede Palæstina (Gisli 2025). Begrundelsen skal findes i et hyrdebrev⁶ som Kultur- og Fritidsforvaltningen i Københavns Kommune har sendt ud d. 20. juni 2024. Hyrdebrevet er sendt ud til alle kulturinstitutioner som modtager støtte fra

³ En del af sagerne betegnes som 'tvivlsomme' fordi anklagemyndigheden har fået instruks fra Justitsministeriet om at føre sagerne, selv om politiet har vurderet at en dom er tvivlsom, hvilket sædvanligt fører til en henlæggelse af sagen (Drachmann 2025b).

⁴ Mail sendt til alle ansatte i de kommunale kulturhuse i København fra ledelsen i Kultur- og Fritidsforvaltningen, 15. november 2023

⁵ Der refereres her til københavnske kulturinstitutioner som modtager støtte fra kommunen, enten i form af en brugsaftale, driftsaftale eller på anden vis.

⁶ Et hyrdebrev er en “orienterende meddelelse fra en myndighed (...) til de berørte institutioner” (Den Danske Ordbog 2025).

Københavns Kommune og henviser til kommunalfuldmagtsreglerne der stadfæster, at det ikke er en kommunal opgave at beskæftige sig med udenrigspolitik. I hyrdebrevet understreges det derfor at kommunen skal sørge for, at den “i forbindelse med sin støtte til foreninger med brugsaftaler til kommunale faciliteter (...) ikke indirekte giver støtte til de pågældende foreningers udenrigspolitiske tilkendegivelser” (Kultur- og Fritidsforvaltningen 2024a). Arrangementer til støtte for Gaza er igen direkte nævnt og mange kulturinstitutioner er i tvivl om de må afholde arrangementer, der på nogen måde debatterer eller omhandler Palæstina, eller andre temaer med udenrigspolitisk karakter (Benner og Herskind 2024c).

Både mailen fra d. 15. november 2023 og hyrdebrevet fra d. 20. juni 2024 har skabt forvirring både blandt de ansatte i de københavnske kulturinstitutioner og blandt brugerne af disse institutioner. Det er der flere grunde til. For det første, er det både i mailen og i hyrdebrevet utydeligt hvad Forvaltningen anser som udenrigspolitiske anliggender. Det er en meget uklar betegnelse. For det andet, begrundes Forvaltningen deres fortolkning af reglerne på området med, at det ikke er en kommunal opgave at beskæftige sig med udenrigspolitik. Den tidligere fortolkning af denne regel har været, at Borgerrepræsentationen – dvs. kommunalpolitikere – ikke må beskæftige sig med udenrigspolitik, da det skal besluttes på regeringsniveau (Benner og Herskind 2024c). Men borgere, foreninger og kulturhusansatte må gerne beskæftige sig med kultur, som også berører forhold uden for Danmark. Kommunen skal forholde sig neutral, men den må gerne støtte arrangementer, debatter, kunst og kultur som udtaler sig om udenrigspolitiske forhold (Benner og Herskind 2024c). En stor del af forvirringen opstår altså, fordi det virker som, at Forvaltningen kræver at ikke bare kommunalpolitikere skal følge den udenrigspolitiske linje lagt af regeringen, men at alle kulturaktiviteter som kommunen støtter, skal følge regeringens udenrigspolitik.

Denne tolkning af kommunalfuldmagtsreglerne møder kritik af både eksperter, kulturinstitutioner, folkeoplysende foreninger og kommunalpolitikere (Benner 2025; Benner og Herskind 2024c; 2024b; 2025; DFS 2025; Gisli 2025; Klarlund og Paludan Hansen 2025; Lykkegaard 2024a; 2024b). Hyrdebrevet kritiseres for at begrænse borgernes ytringsfrihed og for at være i strid med Folkeoplysningsloven og sågar Grundloven (Benner og Herskind 2024c; 2025). D. 28. januar 2025 stemmer Kultur- og Fritidsudvalget (KFU) et forslag igennem, der udtrykker bekymring for, at hyrdebrevet har ført til censur af kunst og kultur, efter at flere sager er kommet frem⁷ (Gisli 2025; Københavns Kommune 2025a). Forslaget pålægger forvaltningen at udarbejde

⁷ Aflyste støtte- og debatarrangementer, censur af et videoværk der skulle udstilles på en kommunalt støttet kunsthall, samt kritik fra Forvaltningen af propalæstinensiske ytringer til arrangementer i kommunale kulturhuse for at nævne nogle (Benner og Herskind 2024c; 2024a; Lauritsen 2025).

nye retningslinjer som tager højde for at borgere, foreninger og kulturhusansatte godt må afholde arrangementer, der omhandler anliggender som kommunen ikke må beskæftige sig med (Københavns Kommune 2025a).

Hyrdebrevet kommer i kølvandet på kritik fra borgerlige partier og medier af et Palæstina-arrangement for børn, som fandt sted på et kulturhus i København. Til arrangementet forberedte børn og deres familier sig på at deltage i Palæstina-demonstrationer, ved at male skilte, tegne 'retfærdighedsduer' og øve kampråb. Arrangementet blev anklaget for at være "indoktrinering", "overgreb mod børn" og kritikken af Israel blev sidestillet med antisemitisme (Kühn 2024b; 2024a; Paulsen 2024). De borgerlige partier Konservative, Dansk Folkeparti og Venstre beder derefter i slut maj 2024 Kultur- og Fritidsborgmester Mia Nyegaard om bl.a. at redegøre for "under hvilke rammer ideologiske og/eller politiske aktiviteter kan foregå i Københavns Kommunes kulturhuse" (Kühn 2024a). At hyrdebrevet kommer som en forlængelse af denne forespørgsel, forstærker en oplevelse af, at Forvaltningen anser børne-arrangementet som problematisk. Hyrdebrevet bliver af mange, både ansatte, brugere af kulturhusene og i medierne, fortolket som en forlængelse af den borgerlige kritik af børnearrangementet.

I perioden fra d. 15. november til marts 2025 hvor jeg foretager mine interviews, har de ansatte jeg har interviewet altså skulle navigere en forvirrende kontekst, hvor der er meget debat vedrørende arrangementer der berører udenrigspolitiske emner. Den usikkerhed som der hersker, har i denne periode gjort det betydeligt vanskeligere at afholde Palæstina-arrangementer i de københavnske kulturinstitutioner. I den måned hvor jeg foretager interviewene, er Forvaltningen i gang med, på KFU's foranledning, at sende nye retningslinjer ud. Det virker til at de nye retningslinjer vil gøre det muligt igen for kulturinstitutionerne at afholde arrangementer der beskæftiger sig med udenrigspolitiske forhold, men at afholdelse af støttearrangementer som samler penge ind, vil forblive begrænsede (Københavns Kommune 2025b).

Fællestræk i tidligere forskning af repression af Palæstina-solidaritet

Følgende afsnit fokuserer på tidligere forskning, som undersøger repression af udtryk af solidaritet med Palæstina i en europæisk og nordamerikansk kontekst. Jeg fokuserer særligt på de lighedspunkter, dvs. mønstre, som kan identificeres på tværs af forskningen. Vi ser hvordan repressionen imod Palæstina-solidaritet er blevet forstærket de seneste snart to år, hvor vi har været vidner til Israels folkemord i Gaza, samt intensiveringen af israelsk kolonial bosættervold på Vestbredden. Tidligere forskning identificerer en stigende grad af kriminalisering, da benyttelsen af juridiske tiltag er en af kernetaktikkerne for det israelske styre i dets forsøg på at undertrykke kritik af Israel i det globale nord. Palæstina konstrueres som en 'undtagelse' ved at forbinde den palæstinensiske sag med antisemitisme og terrorbegrebet. Mit studie og dets fokus er formet af den tidligere forskning på området, som finder mange ligheder mellem forskellige tilfælde af repression på tværs af kontekster og lande.

Palæstina-undtagelsen

Palæstina-undtagelsen er et begreb, som går igen i forskning, der undersøger repression af kritik af Israel. Begrebet beskriver hvordan Palæstina konstrueres som en 'undtagelse' til de principper, som der ellers hævdes at opretholdes. Nogle studier undersøger Palæstina-undtagelsen ved at tage udgangspunkt i et specifikt tilfælde af repression for at undersøge, hvad det specifikke tilfælde kan belyse omkring en større struktur, som fungerer bagved (Author Collective scäpa شاهد m.fl. 2024; Shwaikh og Gould 2019; Younes og Al-Taher 2024). Andre undersøger de logikker som gennemtrævler Palæstina-undtagelsen, og forbinder den til den globale raciale liberale orden (Abdo 2023; Ayyash 2023; Bhandar 2024; Browne m.fl. 2025; Fekete 2024; Gordon 2024; Makdisi 2025). Meget af litteraturen fokuserer på de specifikke, faktiske strukturer som repressionen foregår igennem. Strukturer, som muliggør Palæstina-undtagelsen, har været på plads længe inden påbegyndelsen af Israels folkemord i Gaza, men er blevet intensiveret i de seneste næsten to år, hvor kritik af Israel også har været forstærket (Deeb og Winegar 2024; Makdisi 2025; Author Collective scäpa شاهد m.fl. 2024; Shwaikh og Gould 2019).

Nahla Abdo (2023, 984) refererer til Palæstina-undtagelsen som “the accumulation of racialized policies against the Palestinians and the continued attempts (...) at silencing them.” Ussamma Makdisi (2025) beskriver hvordan Israels oprettelse, gennem besættelsen af Palæstina, er sket med Palæstina-undtagelsen som en indbygget logik. At fratage palæstinenserne deres historie frakobler den palæstinensiske sag fra dens kontekst og det muliggør den sammenkobling vi ser af

palæstinensere som det primære antisemitiske problem. Ved at konstruere palæstinenserne og støttere af den palæstinensiske sag som det primære antisemitiske problem skabes Europa og Nord Amerika samtidigt som fri fra antisemitisme.

Kriminalisering af kritik

Tidligere forskning viser at forsøg på at konstruere det palæstinensiske folk som grundlæggende antisemitiske, bliver flittigt brugt i den koordinerede indsats for at kriminalisere Palæstina-solidaritetsarbejde (Abdo 2023; Ayyash 2023; Bhandar 2024; Deeb og Winegar 2024; Fekete 2024; Gordon 2024; Gould 2022; Author Collective scäpa شاهد m.fl. 2024; Shwaikh og Gould 2019; White 2020). Kritik af Israel sidestilles med antisemitisme igennem The International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) arbejdsdefinition af antisemitisme. IHRA's arbejdsdefinition af antisemitisme møder bred opbakning i en europæisk og nordamerikansk kontekst hvor 45 regeringer (heraf 25 ud af 27 EU-stater) har tilsluttet sig siden 2016, hvor IHRA vedtog deres arbejdsdefinition af antisemitisme (Gordon 2024, 345). Tilslutningen til IHRA's arbejdsdefinition har muliggjort den stigende kriminalisering af kritik af Israel som flere studier beskriver (Deeb og Winegar 2024; Fekete 2024; White 2020; Shwaikh og Gould 2019). Repressionen af Palæstina-solidaritetsarbejde foregår i stigende grad gennem juridiske midler (White 2020). Israel har siden 2015 arbejdet målrettet for at kriminalisere BDS-bevægelsen, som arbejder for en boykot af Israel (White 2020). Kriminalisering af kritik af Israel foregår gennem lovgivning og gennem overvågning af især forskere og studerende, samt NGO'er, som trues med søgsmål (Abdo 2023, 982; Fekete 2024; Shwaikh og Gould 2019; White 2020).

Overflyttelsen af den europæiske skam

IHRA's arbejdsdefinition af antisemitisme referer til antizionisme som en form for antisemitisme (International Holocaust Remembrance Alliance 2016). Denne definition situerer antisemitismen som et palæstinensisk og til dels muslimsk problem (Ayyash 2023; Fekete 2024; Makdisi 2025; Author Collective scäpa شاهد m.fl. 2024, 384). Vi ser hvordan zionismen og dens sammensmeltning af antizionisme med antisemitisme, er en "racism that cloaks itself in anti-racism" (Podur 2025), da denne sammensmeltning af antizionisme og antisemitisme beror på normaliseringen af palæstinensisk undertrykkelse. Ved at overflytte skammen for det europæiske holocaust konstrueres den euro-nordamerikanske kontekst samtidigt som fri fra antisemitisme (Author Collective scäpa شاهد m.fl. 2024, 384). At skabe antisemitisme som et palæstinensisk problem, gør det muligt for europæiske stater at påstå at modarbejde racisme samtidigt med at stater og deres befolkninger undgår

at forholde sig til den racisme som er indlejret i det globale kapitalistiske system og det globale nords økonomiske dominans.

Palæstina situerer kolonialismen i nutiden

Studier af repression i en euro-nordamerikansk kontekst kigger også på, hvorfor Israel er en oplagt allieret for magter i det globale nord og prøver at forstå det globale nords insisteren på at forsvare Israels legitimitet (Bhandar 2024; Ayyash 2023; Abdo 2023; Author Collective scāpa شاهد m.fl. 2024; Deeb og Winegar 2024) Brenna Bhandar (2024, 452) beskriver i en canadisk kontekst hvordan palæstinensisk kritik af Israel er “disruptive of the racial status quo.” Kritik af Israel som et bosætterkolonialt projekt problematiserer alle bosætterkoloniale stater og situerer kolonialismens vold i nutiden. Det bryder med “the liberal script” (Bhandar 2024, 451) som kendetegner den canadiske kontekst, der italesætter kolonitiden som en overstået begivenhed. På lignende vis understreger Malaka Shwaikh og Rebecca Ruth Gould hvordan racismen ikke er noget der hører fortiden til: “Its structures permeate the institutions of liberal democracy at all levels, and come into acute focus in connection with attempts to suppress Palestine advocacy.” (Shwaikh og Gould 2019, 764) Det palæstinensiske narrativ udstiller det vestlige liberale demokrati som en fortsættelse af raciale og koloniale politikker. Repressionen af Palæstina-solidaritetsarbejde er derfor også et forsøg på at opretholde et selvbillede i det globale nord som moralsk overlegne, demokratiske stater, fri fra racisme.

Tidligere forskning viser, at der kan findes mange ligheder i repressionen af Palæstina-solidaritetsarbejde i det globale nord. Repressionen er ikke afskåret til en specifik sfære men opleves på tværs af forskellige kontekster. Repressionen foregår på universiteter, i den akademiske sfære, i skolen, i medierne, på arbejdspladser, i civilsamfundet, i den politiske sfære og i kulturen. På tværs af forskellige kontekster benyttes de samme taktikker, i forsøget på at lukke kritik af Israel ned. Repressionen gennemstrømmes af de samme underbyggende logikker. Palæstina skabes som en ’undtagelse’ ved at beskrive det palæstinensiske narrativ som grundlæggende antisemitisk, og på denne måde skubbes den palæstinensiske kritik ud af selv antiracistiske rum.

4. Teoretisk ramme

I det følgende afsnit vil jeg redegøre for de teoretiske koncepter og begreber som ligger til grund for min analyse. Mit studie er interesseret i at undersøge hvordan Palæstina er blevet skabt som en undtagelse til ellers gældende regler i de københavnske kulturhuse i tiden fra Israels påbegyndelse af det pågående folkemord i oktober 2023 og indtil foråret 2025. For at undersøge det har jeg valgt at trække på begreber om magt, for at få blik for, hvordan repression ofte foregår på utydelige og komplekse måder uden en tydelige undertrykker. Dette gør repressionen sværere at italesætte og gøre modstand imod.

For at forstå hvordan Palæstina-undtagelsens eksistens muliggøres, benytter jeg mig af begrebet anti-palæstinensisk racisme. Den danske kontekst er præget af en liberal individualiseret forståelse af racisme som gør det svært at italesætte racismens strukturelle form. Anti-palæstinensisk racisme er nært beslægtet med anti-muslimsk racisme og islamofobi, men beskriver den specifikke form for racisme som palæstinensere oplever. En form for racisme som viser sig i den bosætterkoloniale virkelighed som palæstinensere lever under og som er en grundlæggende del af zionismen (Ayyash 2023; Fekete 2024). Gennem en forståelse af anti-palæstinensisk racisme kan repressionen i de københavnske kulturinstitutioner forbindes med større 'kontinua af vold' (Author Collective scäpa شاهد m.fl. 2024, 392).

Teori der beskæftiger sig med kriminalisering, hjælper mig til at forstå gennem hvilke konkrete handlinger Palæstina-undtagelsen muliggøres. Kriminalisering benyttes af stater til at skabe og reproducere den sociale orden igennem blandt andet over- og underkriminalisering. Kriminaliseringsprocesser følger differentierede racistiske, klasse-mæssige og kønnede skel. 'Petty states of exception' begrebet belyser hvordan tilfælde af 'undtagelse' er en permanent tilstand for nogle mennesker, som dagligt lever under racistiske strukturer. Undtagelsestilstande er på denne måde en forlængelse af allerede eksisterende strukturer.

Magtens kompleksitet

I følgende afsnit vil jeg redegøre for det magtbegreb som guider dette studie. Redegørelsen tager udgangspunkt i en foucauldiansk magtforståelse, der belyser hvordan magt fungerer igennem en række af interaktioner og i komplekse sammenspil, som gør det umuligt at pege på én gerningsmand eller ét punkt magten udspringer fra. For at forstå repressionen må vi først og fremmest få øje for

hvordan magten udfolder sig og igennem hvilke processer den legitimeres. Derefter redegør jeg for Dean Spades begreber om disciplinærmagt og befolkningsmagt som undersøger hvordan vi kan forstå magt, udover en forsimplet offer/gerningsmands magtforståelse.

Foucault italesatte en historisk ændring i magtens synlighed og understregede at noget af det der kendetegner de moderne magtformer er, at magten er sværere at få øje på (Foucault 1979, 33). Dag Heede (2004, 39) beskriver i sin introduktion til Foucault hans magtbegreb som “upersonligt” eller “overpersonligt”. En forståelse af magten som går udover individuelle interesser og relationer. Vi skal altså vende os af med at tænke på magt som en individuel størrelse eller en vertikal envejsudveksling mellem to personer. Magt skal ikke forstås som noget man enten besidder eller ikke besidder. Magten er ikke noget der kan “gribes, ejes, deles, frarøves eller erobres.” (Heede 2004, 39) Magt fungerer og former dermed vores verden på en langt mere kompleks måde og skal ikke forstås som en kraft, der flyder envejs fra samfundets top til samfundets bund.

Magten udfolder sig blandt alle relationer og i alle retninger. “Magten (...) udfolder sig i kæder fra uendelige rækker af punkter i spil af ulige og mobile relationer” (Heede 2004, 39). At Foucaults magtbegreb er “upersonlig” (Heede 2004, 39) skal ikke forstås som at magten er uden formål eller at dens hensigter er tilfældige. Magten er en “række viljer uden ansigt” (Heede 2004, 39). Magten spejler og er sammenvævet med bredere magtrelationer. At undersøge magtrelationer på mindre skala kan derfor sige noget om de større magtrelationer som gennemsyrrer samfundet.

Centralt for Foucaults magtbegreb er at magten er produktiv. I stedet for overvejende at forstå magten som en negativ kraft, der tryner, undertrykker og censurerer og som udføres på os imod vores vilje, skal vi undersøge hvordan magt er skabende (Foucault 1979, 208). “[P]ower produces; it produces reality; it produces domains of objects and rituals of truth.” (Foucault 1979, 208) Magt er forbundet til produktionen af viden og al viden er forbundet til magt. “[T]here is no power relation without the correlative constitution of a field of knowledge, nor any knowledge that does not presuppose and constitute at the same time power relations.” (Foucault 1979, 33) Magten fungerer ikke kun repressivt ved at afholde os fra at gøre visse ting. Magten er også opfordrende (Bacchi 2010, 6). En foucauldiansk magtforståelse åbner op for undersøgelsen af hvordan vi tilskyndes og opfordres til at gøre og handle på visse måder. At magt er skabende betyder, at magten former og tilskynder visse former for adfærd og forståelser i lige så høj grad, som den undertrykker visser former for adfærd og forståelser. “[P]roduktionen af et fænomen (...) forløber synkront med dets magtinfiltreering” (Heede 2004, 38).

For at kunne undersøge hvordan magt udspiller sig hinsides en typisk individ-fokuserede forståelse, benytter jeg mig af Dean Spades (2015) begreb disciplinær magt og befolkningsmagt (population-management power), som er stærkt inspireret af Foucault. Spade kritiserer i tråd med Foucault typiske forståelser af magt for at fokusere for meget på individet. Spade (2015) kalder denne form for magtforståelse for gerningsmand-offer magt. En forståelse af magt der forudsætter en tydelig 'gerningsmand' og et tydeligt 'offer' misser strukturelle former for vold hvor en entydig 'gerningsmand' ikke findes. På denne måde risikerer en utilstrækkelig forståelse af magt at usynliggøre og naturliggøre former for strukturel vold, racisme og diskriminering hvor én tydelig 'gerningsmand' ikke kan identificeres (Spade 2015).

Disciplinær magt beskriver magt på et individniveau og refererer til den subjektiveringsproces, der foregår i individers møde med samfundets normer, kategorier og regler (Spade 2015, 52–57). Hvad enten vi lever op til de gældende normer eller falder uden for gængse kategorier, hvad enten vi ønsker at passe ind eller gøre modstand, så kan vi ikke undgå at forholde os til dem. Disciplinær magt referer til denne proces og belyser hvordan vi er selvstyrende individer, der i stadig sammenspil med de normer der omgiver os holder øje, disciplinerer og kontrollerer vores egen adfærd, holdning og udtryk (Spade 2015, 52–57).

Begrebet befolkningsmagt bruger Spade til at undersøge magt på befolkningsniveau og begrebet er meget lig hvad Foucault kalder biomagt. Befolkningsmagt har fokus på den differentierede fordeling af ressourcer og åbner op for forståelser af hvordan ressourcer, sikkerhed, privilegier og livsmuligheder bliver ujævnt fordelt. De to former for magt er forbundene. Normer og kategorier produceres og reproduceres igennem disciplinærmagt. Fordelingen af ressourcer, sikkerhed og livsmuligheder baseret på disse normer og kategorier sker igennem befolkningsmagt. Befolkningsmagt spiller på den måde sammen med statslige interesser og styring. Sikkerhed og ressourcer fordeles blandt andet igennem statslige politikker, der opererer ud fra logikken om at beskytte og skabe gode livsmuligheder for den nationale befolkning og skaber dermed en afgrænsning af hvem der skal beskyttes og sikres, og hvem der står udenfor dette forestillede nationale fællesskab (Spade 2015, 57). Samfundets 'andre' portrætteres ofte som enten drænende for fællesskabet eller sågar som en trussel (Spade 2015, 57).

Magtens komplekse og relationelle karakter forudsætter, at hvor der er magt er der modmagt. Magt vil altid mødes af modmagt eller i hvert fald indebære muligheden for modstand. Denne modstand udspiller sig i lige så komplekse og manglede former som magten (Heede 2004, 40). Jo tydeligere magt er, jo nemmere er den at gøre modstand imod (Heede 2004, 41). Derfor er det

en fordel at den moderne magt i højere grad er utydelig, kompleks og “uden ansigt” (Heede 2004, 39). En foucauldiansk forståelse af magt understreger derfor, at det er en modstandshandling at undersøge, sætte spot på og bringe magtrelationer frem i lyset.

Dette studie vil benytte sig af en udvidet forståelse af magt for at få øje på, hvordan magten udspiller sig i implementeringen af lovgivning og hvordan det spiller sammen med større sociale og politiske materielle og diskursive kampe blandt borgere og politikere, ansatte og deres chefer, i medierne og på gaden. Dette studie udgår fra en magtforståelse, som understreger, at undersøgelser af magtrelationer på mindre skala kan sige noget om de større magtrelationer, som former vores verden. Denne magtforståelse går godt i spænd med studiets underliggende forståelse af, at det partikulære kan gøre os klogere på et større hele.

Andetgørelse og anti-palæstinensisk racisme

I følgende afsnit vil jeg undersøge hvordan anti-palæstinensisk racisme er en særlig form for statslig andetgørelse og racisme, som er tæt forbundet med legitimeringen af det bosætter koloniale projekt Israel.

Edward Said (2019) beskrev undertrykkelsen af palæstinensisk historie og identitet som en konsekvens af Orientalismen. Orientalisme refererer til 'Orienten' som en vestlig fantasi (repræsentation) som stadfæster det koloniale magtforhold mellem undertrykkeren og den undertrykte. Orientalismen er en andetgørelsesproces og beskriver det koloniale magtforhold der er imellem hvad Said kalder henholdsvis 'the Orient' og 'the Occident'. “The relationship between Occident and Orient is a relationship of power, of domination, of varying degrees of complex hegemony” (Said 2019, 5). Said beskriver 'Othering' eller andetgørelsen som en proces, der i lige så høj grad skaber et billede af den 'Anden' som den simultant skaber billedet af det førstegjorte subjekt. Det vestlige subjekt skabes som et spejlbillede af den orientaltgjorte 'Anden' (Said 2019, 1–2). Det vil altså sige, at vestlige forståelser af Palæstina og palæstinensere siger mere om det vestlige subjekt end det siger noget om den palæstinensiske realitet. “Orientalism (...) has less to do with the Orient than it does with 'our' world.” (Said 2019, 12)

Skabelsen af den 'Anden' er en integreret del af det vestlige liberale demokrati. Said skriver: “European culture gained in strength and identity by setting itself off against the Orient” (Said 2019, 3). Racismen med dens rangordning af mennesker er en integreret del af det liberale demokrati (Grosfoguel 2006, 180). “[R]ights, laws, and institutions of modernity such as nation-

states, citizenship and democracy were formed in a process of colonial interaction with, and domination/exploitation of, non-Western people.” (Grosfoguel 2011, 12) Liberale forståelser af racisme fokuserer på individuelle handlinger og kan hverken beskrive racismens strukturelle udformning eller forstå racismens indgroede rolle i det liberale demokrati gennem dets forbindelser til kapitalisme, kolonialisme og imperialism (Césaire og Kelley 2000; Grosfoguel 2006; 2011; Kundnani 2023).

Anti-palæstinensisk racisme (APR) er tæt forbundet til anti-muslimsk racisme (islamofobi). Alligevel er det vigtigt at beskrive den specifikke racisme som palæstinensere oplever for at kunne forstå hvad der kendetegner den zionistiske vold som palæstinensere lever under. APR er en specifik form for racisme som zionismen benytter sig af for at legitimere Israel. Israelsk undertrykkelse både skaber og benægter anti-palæstinensisk racisme og dens konsekvenser (Abu-Laban og Bakan 2022, 509). Anti-palæstinensisk racisme er ydermere forbundet til zionismen, fordi Israel er skabt med en indbygget Palæstina-undtagelse, nemlig legitimeringen af den etniske udrensning af Palæstina (Kundnani 2023, 204; Makdisi 2025).

M. Muhannad Ayyash (2023: 958) beskriver hvordan palæstinensere skabes som ’ikke-racialiserede’ og at det derfor kan hævdes at racisme mod palæstinensere ikke er rigtig racisme. Denne falske logik er forbundet til “*a toxic politicization*”, hvor Palæstina som genstandsfelt skabes som problematisk i en sådan grad, at APR negligeres og affejes. “[I]t is racism and racialization that renders the subject matter of Palestine as so toxic that we cannot even name the racialization of Palestinians as racialization” (Ayyash 2023, 958). Selv i rum fortrolige med antiracismen og som anerkender racismens strukturelle form ignoreres APR. Palæstinensere skabes som grundlæggende antisemitiske, fordi deres eksistens, deres oplevelser og erfaringer, modsiger det israelske narrativ og repræsenterer et alternativ til zionismen (Ayyash 2023, 959). Mohammed El-Kurd (2025: 195) skriver: “To simply image Palestine without settlers, to simply imagine a sky without drones – that, in the Zionist imagination, is genocidal.”. El-Kurd beskriver hvordan palæstinensere skabes som antisemitiske, blot ved at drømme om frihed, fordi palæstinensisk frihed truer det zionistiske projekt, fordi det zionistiske projekt kræver palæstinensisk undertvingelse.

Abu-Laban og Bakan benytter begrebet ’gaslighting’ til at beskrive en central egenskab ved anti-palæstinensisk racisme. ’Gaslighting’ referer til den systematiske benægtelse af palæstinensisk levet erfaring under bosætterkolonialisme, apartheid og etnisk udrensning – og til den ulidelige liste kan der nu med sorg tilføjes folkemord (Abu-Laban og Bakan 2022, 510; Damsgård og Kallestrup 2025). Begrebet ’gaslighting’ blev først brugt til at beskrive en form for interpersonel

vold, hvor offerets oplevelser benægtes i sådan en grad, at de begynder at tvivle på deres egen virkelighed. Senere er begrebet blevet benyttet til at beskrive former for strukturel vold og som en magtstrategi, hvorved grupper opretholder deres dominans over marginaliserede grupper (Abu-Laban og Bakan 2022, 510) Den systematiske raciale 'gaslightning' foregår på flere forskellige måder. Blandt andet igennem benægtelsen af nakba'en hvor over 720.000 palæstinensere i 1948 blev etnisk udrenset for at gøre plads til israelske bosættere (Khalidi 2024, 60). Benægtelsen foregår ligeledes gennem beskrivelsen af Israel som 'den eneste demokratiske stat i Mellemøsten', en udtalelse der unægteligt får en til at stille spørgsmålet, demokratisk for hvem? Den meget udbredte opfattelse af Israel som en demokratisk stat benyttes til at benægte beskyldninger om apartheid. I modsætning til sydafrikansk apartheid, hvor det herskende National Party åbent stod ved deres apartheid politik, benægter den israelske stat, at Israel er en apartheid stat (Abu-Laban og Bakan 2022, 514).

Benægtelsen er ikke bare et regionalt problem, men et globalt problem. Det ser vi for eksempel med den udbredte tilslutning til the International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) arbejdsdefinition af antisemitisme, som sidestiller kritik af Israel med antisemitisme (Gordon 2024). Ved at sidestille kritik af Israel med antisemitisme delegitimerer man palæstinensisk modstand mod zionistisk undertrykkelse og racisme – man bebrejder offeret for at gøre modstand mod sin egen undertrykkelse. Offerbebrejdelse er endnu et led i den raciale 'gaslighting' som systematisk forvrænger og udvisker den zionistiske undertrykkelse af palæstinenserne. Offerbebrejdelsen foregår primært igennem associeringen af den palæstinensiske sag med antisemitisme og terror.

Anti-palæstinensisk racisme har været central i at forbinde terror betegnelsen til den muslimske mand (Brulin 2015; Kumar 2020; Kundnani 2023; Schotten 2024). Terrorismediskursen, som underbygger den euro-amerikanske 'Global War on Terror', har rødder i anti-palæstinensisk racisme (Schotten 2024, 1). Inden 1980'erne var terrorbetegnelsen mere 'neutral' og var ikke specifikt associeret med muslimer (Kundnani 2023, 201–2). Gennem 80'erne og 90'erne skabes 'terror-figuren', især igennem USA's politiske diskurser, som det globale nords fjendebillede (Kundnani 2023, 202; Said 1987, 195). Det nye fjendebillede af den muslimske ekstremist skabes blandt andet igennem anti-palæstinensisk racisme. I 1984 afholdes en konference i Washington DC, the Jonathan Institute Conference on Terrorism, og to år senere udkommer bogen *Terrorism: How the West Can Win* (Netanyahu 1986) som en opfølgning på konferencen. Konferencens planlægger og bogens redaktør er Benjamin Netanyahu, som på dette tidspunkt er den israelske FN-ambassadør. Her argumenteres det, at 'terrorisme' aldrig har været en større trussel mod 'demokratiet' (Said 1987, 196) og 'terrorisme' beskrives som "endemisk" for islamisk kultur (Kundnani 2023, 202). Denne

portrættering og den indlysende anti-muslimske racisme som den bygger på, har to formål. Den skærmer Israel fra kritik, samtidigt med at den afpolitiserer tilfælde af politisk vold, som tildeles mærkatet 'terrorisme' (Kundnani 2023, 202–3). Den politiske dimension, den historiske og sociale kontekst, forsvinder som redskaber til at forstå voldelige hændelser og tilbage står i stedet en forklaringsmodel, som beskriver disse hændelser som meningsløs vold, produktet af en mere primitiv og bagudstående kultur (Kundnani 2023, 202–3). Det er blandt andet denne forbindelse, som tillader at den palæstinensiske modstandsbevægelse i overvejende grad forstås som grundlæggende terroristisk og ikke antikolonial i mainstream politisk diskurs i Danmark og i meget af det resterende globale nord (Kundnani 2023, 202–3; Pappé 2024).

Begrebet 'gaslighting' og dets forbindelse til anti-palæstinensisk racisme hjælper os til at forstå, hvordan Palæstina og palæstinensisk historie systematisk forvrænges og misrepræsenteres eller slet og ret usynliggøres og ignoreres i israelske og euro-nordamerikanske kontekster. Gennem forskellige taktikker bliver Palæstina skabt som en undtagelse til euro-nordamerikanske påstande om universelle rettigheder. Denne tilstand af undtagelse er en form for racisme, mere specifikt anti-palæstinensisk racisme.

Kriminalisering af politisk modstand

I det kommende afsnit vil jeg redegøre for de følgende begreber, som alle er tilknyttet kriminaliseringsprocesser: undtagelsespolitikker, herunder det Fritsch og Kretschmann (2021) kalder 'large and petty states of exception', 'undtagelsespolitikken indbyggede udvidelsestendens', samt 'undtagelsen som andetgørelse'.

Lovens depolitiserende kraft

Kriminalisering er et redskab for den moderne stat til at skabe og reproducere den sociale orden (Bernat og Whyte 2021, 150). Kriminalisering er en proces der foregår på et spektrum, hvor der kan tales om grader af kriminalisering. Hvad tillades i vores samfund? Hvilke handlinger og ytringer møder fordømmelse, repressalier, konsekvenser? Hvad er de afgrænsede rammer for hvad der opfattes som legitim adfærd og holdninger? Hvilke holdninger og ytringer kan vi diskutere og være uenige i og hvilke holdninger bliver opfattet som farlige, udemokratiske og som en trussel mod vores samfund og den sociale orden. Disse spørgsmål og svarene på dem, er i stadig forhandling og proces.

Hvem og hvad der kriminaliseres og i hvor høj grad er forbundet til racistiske, klassemæssige og kønnede strukturer (Bernat og Whyte 2021, 150). De hierarkiske strukturer i vores

samfund reproduceres samtidigt igennem hvad og hvem der kriminaliseres og i hvor høj grad. Den sociale orden opretholdes ligeledes igennem hvad der *ikke* kriminaliseres, hvilken adfærd som tillades eller som typisk møder meget få konsekvenser. Nogle individer oplever at deres adfærd i højere grad end andres granskes, overvåges og ulovliggøres. Overtrædelse af 'reglerne' medfører ikke lige konsekvenser for alle individer. Over- og underkriminalisering reproducerer den sociale orden igennem en differentiering der følger kønnede, racialiserede og klassemæssige skel (Bernat og Whyte 2021).

Kriminalisering af politiske protester forflytter en politisk og social konflikt til den juridiske sfære. Igennem denne forflytning depolitiseres den politiske konflikt (Bernat og Whyte 2021, 149). Der fokuseres nu på protestens 'lovlighed' og kriminaliseringen bliver et led i at delegitimere protesten. Protestens politiske krav kan dermed undgås, ties og ignoreres ved at forflytte diskussionens ramme væk fra det politiske-sociale over til det juridiske (Bernat og Whyte 2021, 149).

Undtagelsens politik

Undtagelsens politik refererer til politik foretaget i exceptionelle tider eller under exceptionelle forhold og hvor ved gældende retspraksisser bliver tilsidesat (Fritsch og Kretschmann 2021). I et liberalt demokrati kan stater lovligt til sidestille gældende retspraksis, men kun i særlige tilfælde, hvor der er en trussel mod staten eller dens institutioner. Undtagelsens politik legitimeres derved igennem ideen om en trussel som staten må reagere på. Den oplevede trussel bruges til at retfærdiggøre statens behov for udvidede rammer til at reagere og handle. Udvidelsen af rammerne for statens ageren sætter retsstaten og demokratiske principper på prøve.

De demokratiske principper udfordres når politiske protester møder statslig repression legitimeret igennem undtagelsespolitikker. Den politiske konflikt italesættes som en trussel og derigennem som den 'undtagelse' som ophæver typisk gældende regler om ytringsfrihed, forsamlingsfrihed, osv. Sociale og politiske konflikter som staten anser for at udfordre den dominerende sociale orden italesættes som en trussel og som noget, der ikke er en del af et demokratisk samfund, men som står i opposition til demokratiske værdier. Det gøres blandt andet igennem at depolitisere en social og politisk konflikt ved at kriminalisere den og forflytte den til den juridiske og retslige sfære (Bernat og Whyte 2021, 149)

'Large states of exception' refererer til tider med en udtalt undtagelsestilstand hvor gældende retspraksis tydeligt til sidesættes med legitimering i at der i ekstraordinære situationer kan tages særlige sikkerhedsmæssige hensyn. 'Petty states of exception' beskriver hvordan også i typisk 'ikke-krisetider' finder der 'policing' sted som fratager folk basale frihedsrettigheder, og som derved

er undtagelser til hvad der bredt opfattes som gældende normer og rettigheder. 'Large' og 'petty states of exception' komplimenterer og styrker hinanden, praktisk og diskursivt (Fritsch og Kretschmann 2021, 21). De har det til fælles, at de begge legitimeres igennem præmissen om en ekstraordinær trussel, som der er behov for at staten reagerer på.

'Petty states of exception' refererer til de daglige, ofte præventive, foranstaltninger som bliver brugt uden for officielle krisetider eller undtagelsestilstande (Fritsch og Kretschmann 2021, 20; Fassin 2014). Eksempler på 'petty states of exception' er etnisk profilering i politiet, præventive anholdelser, lavere tolerance over for visse politiske protester og forhøjet overvågning fra politi af selv moderate og fredelige protester (Fritsch og Kretschmann 2021, 21). Igennem undtagelseslogikker bliver visse grupper i samfundet konstrueret som en 'trussel' mod den moderne stat og frataget og indskrænket deres rettigheder (Fritsch og Kretschmann 2021, 21). Igennem 'petty states of exception' indskrænker man en mindre gruppe borgeres rettigheder imens majoritetens rettigheder – samt illusionen om universelt gældende rettigheder – opretholdes (Young og Fatovic 2025).

På en måde er 'petty states of exception' en anden måde at tale om strukturel diskrimination i samfundet. Så hvad er forskellen mellem de to begreber og hvad skal man bruge 'petty states of exception'-begrebet til? Begrebet tydeliggør hvordan strukturel diskrimination er en integreret del af den moderne stat og hvordan den fungerer, styrer og uddeler privilegier, rettigheder, sikkerhed og ressourcer. Sådanne 'universelle' (menneske)rettigheder som den moderne stat hævder at opretholde, er betingede rettigheder som staten uddeler, fratager eller tilbageholder i en logik der er optaget af at styrke den moderne stats legitimitet, bibeholde statens monopol på legitim voldsudøvelse og som ønsker at svække det, der truer statens legitimitet og status quo. Jeg forstår 'petty states of exception' som en måde at forstå strukturel diskrimination som en integreret del af den moderne stat. Og som en måde at få øje på hvilke strategier, der benyttes til at legitimere diskriminationen. Samt også en måde bedre at forstå 'large states of exception' som en proces der har rødder i den vold som marginaliserede og andetgjorte borgere oplever i en permanent tilstand af undtagelse.

Undtagelsen som andetgørelse

Igennem 'politics of exception' bliver politiske protester konstrueret som en modsætning til den liberale demokratiske stat. Politiske protester bliver i stedet for at blive anset som en del af et demokratisk samfund, konstrueret som en illegitim form for demokratisk deltagelse. Protester bliver konstrueret som en trussel, der truer det liberale demokrati. Politiske protester bliver på den måde

samfundets og demokratiets 'hostile Other' (Fritsch og Kretschmann 2021, 19–20). På denne måde forbindes politiske protester til de historiske, sociale og koloniale logikker og strukturer som omgærder andetgørelsesprocesser. Med andre ord: “[T]he logic of the exception becomes indistinguishable from mechanisms of *Othering*.” (Fritsch og Kretschmann 2021, 19)

At 'politics of exception' er forbundet til andtgørelsesprocesser betyder, at det både stammer fra og reproducerer andetgørelsen. 'Politics of exception' differentierer på denne måde mellem sociale grupper. Repressionen er ujævnt fordelt. 'Petty states of exception' hjælper os til at forstå at 'undtagelsen' for nogle er en permanent tilstand, og 'large states of exceptions' bygger videre på disse allerede eksisterende strukturer og har derfor større konsekvenser for grupper der allerede oplever at blive andetgjort. Denne forbindelse mellem 'politics of exception' og andetgørelse kan også hjælpe os til at forstå hvordan 'politics of exception' ikke er en proces der står i kontrast til det liberale demokrati men tværtimod er en integreret del af den moderne stat (Fritsch og Kretschmann 2021, 20).

Undtagelsespolitikkers indbyggede udvidelsestendens

“[S]ecurity logic (...) has an inherent tendency to perpetuate itself, politics of exception begin to evolve independently” (Fritsch og Kretschmann 2021, 24). Undtagelsespolitikkers indbyggede udvidelsestendens hjælper os til at forstå at når vi kritiserer en øget grad af repression eller en udvikling der indskrænker demokratiske rettigheder, så er det vi ser ikke nyt. Det er en udvidelse af logikker og former for undertrykkelse der allerede eksisterer. Hvad der er nyt, er hvilke mennesker der oplever konsekvenserne af disse politikker. Det postkoloniale blik hjælper os også til at forstå, at der intet nyt er ved undtagelsespolitikker, som underbygger kriminaliseringen af politiske protester. Disse politikker står ikke i opposition til den moderne stat men er en integreret del af den moderne stat. Kriminaliseringen af politiske protester igennem undtagelsespolitikker opretholder den moderne stats magt, den differentierede magtordning og den neoliberale og postkoloniale orden (Fritsch og Kretschmann 2021). På den måde er kriminaliseringsprocesser en form for repression som bruger loven som sit repressionsværktøj.

Kriminalisering af politisk protest er en udvidelse af allerede eksisterende former for repression, og konsekvenserne er differentierede. Repressionen rammer marginaliserede og racialiserede grupper hårdere. Dvs. at i den kontekst jeg undersøger, rammes særligt palæstinensere, muslimer og folk der aflæses som muslimer, folk med usikker statsborgerskabsstatus eller opholdssituation hårdere end andre. Nye former for repression trækker på de samme logikker og benytter sig af de samme redskaber

som allerede eksisterende undertrykkelse og forstærker allerede eksisterende undertrykkelse. Kriminalisering er en proces og foregår derfor også på mere subtile måder og uden for den juridiske sfære. Teori om kriminalisering hjælper mig til at få øje på, i den sag jeg undersøger, hvordan det juridisk sprog og forvaltning af lovgivning baner vejen for repressionen af Palæstina-arrangementer i de københavnske kulturinstitutioner.

5. Analyse

Formålet med analysen er at undersøge hvordan Palæstina blev skabt som en undtagelse til ellers gældende regler i de københavnske kulturinstitutioner i perioden fra november 2023 til foråret 2025.

Fra mit materiale har jeg genereret tre temaer som strukturerer min analyse. Tema 1. Politikerne har fået kortere arme: Om den stigende politiske styring og eroderingen af armslængdeprincippet, Tema 2. *“Hvis I er i tvivl, så skal I spørge os”*: Utydelig kommunikation som værktøj for repressionen og Tema 3. Om skabelsen af Palæstina-undtagelsen i de københavnske kulturinstitutioner.

Tema 1. Politikerne har fået kortere arme: Om den stigende politiske styring og eroderingen af armslængdeprincippet

Tema 1 undersøger de interviewedes oplevelser af en stigende politisk styring på deres arbejdsplads. De interviewede nævner alle oplevelser af politisk indgriben den seneste tid i forbindelse med arrangementer der omhandler Palæstina. Flere af de københavnske kulturinstitutioner har historisk set følt sig tættere forbundet til deres brugere og publikum end til kommunen, men oplever nu i højere grad at kulturinstitutionernes aktiviteter skal følge regeringens politiske linje. Den stigende politiske styring giver anledning til en debat om hvad formålet med husene er, og hvor høj grad politikerne kan styre hvad der foregår i detaljen uden at overskride det grundlæggende princip om armslængde der adskiller kunsten fra overdrevet politisk styring. De nye retningslinjer hævder at aktiviteter der foregår i kulturinstitutionerne, i højere grad skal følge regerings udenrigspolitiske linje. Det politiske ønske om en højere grad af styring begrænser borgernes adgang til at organisere og engagere sig, samt debattere politiske forhold, som ikke følger den politiske linje lagt af regeringen og er en form for politisk censur.

Ændringer i praksis

I november 2023 modtager alle ansatte i de københavnske kulturhuse en mail fra Kultur- og Fritidsforvaltningen (herefter KFF el. Forvaltningen) hvor der står, at kulturhusene ikke må støtte

“humanitære indsamlinger til fordel for i Gaza”⁸. Det juridiske belæg for denne udtalelse er, at det ikke er en kommunal opgave at beskæftige sig med udenrigspolitiske formål. Mailen skaber forvirring i kulturhusene, da der så længe de ansatte kan huske, er blevet afholdt støttearrangementer i de københavnske kulturhuse. På baggrund af de ansattes forvirring sender Forvaltningen d. 20. juni 2024 et hyrdebrev, som ikke formår at afhjælpe de ansattes forvirring, men – som det vil fremgå af interviews jeg har lavet med seks ansatte kulturarbejdere – gør sagen endnu mere uklar for de ansatte. Forvaltningen påstår at de bare håndhæver de allerede gældende regler, men kulturinstitutionerne oplever at de nye retningslinjer ændrer deres praksis markant. Som et grundlæggende tema igennem alle interviewene, ligger dette misforhold imellem hvad de ansatte bliver fortalt af KFF og hvad de oplever.

Alle seks ansatte kulturmedarbejdere jeg har interviewet beskriver, at de har oplevet at den tidligere gældende praksis har ændret sig markant siden mailen fra november 2023 og hyrdebrevet fra juni 2024. De beskriver hvordan praksissen har ændret sig i en sådan grad, at de systemer som kulturhusene benytter sig af til fx lokalebooking, prissætninger osv., ikke understøtter de nye krav. Den ændring som de interviewede lægger mest vægt på er dog, at de nye retningslinjer begrænser arrangementer som forbinder det kulturelle med det politiske. En af de interviewede beskriver, hvordan de nye retningslinjer forhindrer dem i at varetage hvad de opfatter som én af kulturhusenes hovedopgaver:

[P]roblemet er, at hvis vi ikke kan sige ja til støttearrangementer, så går vi glip af de arrangementer, som kombinerer et formål, folk er optaget af, med kultur og med oplysning. Det er jo nogle gange det, der er så stærkt ved de arrangementer, at det er den blanding. (...) og de kunstnere, der spiller, er nogle, vi ikke normalt kunne hyre for penge, men som støtter et arrangement (...) Så det har ret meget værdi. Det, der er lidt sjovt, er, at nogle af de støttearrangementer, de samler måske 15.000 kr., ved at vi giver et lokale. Vi giver jo ikke ret meget mere, med noget lys og lyd. Og de 15.000 kr. er jo ikke det, der gør en verden til forskel. Men det er jo selve arrangementet, der gør forskellen. Det er den måde, folk mødes på. (Interview 8)

En anden interviewdeltager beskriver hvordan de mener at de nye retningslinjer begrænser politisk kunst: “[D]et her brev [hyrdebrevet], der er blevet sendt ud, det er med til at gøre den aktivistiske

⁸ Mail sendt til alle ansatte i de kommunale kulturhuse i København fra ledelsen i Kultur- og Fritidsforvaltningen, 15. november 2023

kunst sværere i Danmark, og det synes jeg er et kæmpe problem. Fordi vi har virkelig brug for det.” (Interview 5). En tredje interviewperson beskriver hvordan rammerne for at lave kulturarrangementer i kulturhusene historisk har været meget brede.

I Kultur og Frihedsforvaltningen har vi haft en praksis af, og ret til faktisk også, det er i hvert fald aldrig nogensinde blevet italesat på nogen måde, og det har været sådan al den tid, jeg har været ansat, [at] når vi laver åben kultur, så tager vi ikke nogen penge. Hvis det er et kulturarrangement, nærmest hvem som helst, som kommer og siger, jeg kunne godt tænke mig det her, så er vi bare glade (...) når det har været støttearrangementer, har vi aldrig nogensinde været pålagt at tage penge for det (...) Det [har] aldrig været en ting, hvis det er et åbent arrangement, og det er alle borgere, der kan komme. (...) Det som er foregået nu med det her [hyrdebrevet] det er, at vi måtte ikke lave støttearrangementer på den måde, vi har gjort før.” (Interview 6)

En fjerde interviewperson beskriver hvordan de har oplevet en stigende politisering af deres arbejde: *“Jeg husker det som om, at der i hver fald i perioden op til (...) var et øget fokus på det vi lavede, og der var en stigende politisering af hele arbejdet.”* (Interview 9)

Alle fire citater viser hvordan de interviewede oplever, at de nye retningslinjer er en markant forandring fra tidligere praksis men også den forvirring og undren der følger med. De interviewede beskriver hvordan de nye retningslinjer er inde og røre på hvad de opfatter som nogle af kulturinstitutionernes kerneopgaver, og at de oplever en markant forandring fra tidligere praksis. De interviewede beskriver hvordan de bliver oprørte da de modtager brevet, da de oplever det som en tydelig indsnævring af deres arbejde og råderum. Hyrdebrevet får de ansatte til på en ny måde at forholde sig til, hvordan kulturhusene og de kommunale institutioner arbejder og hvilken rolle de har, men også forvirring omkring denne nye rolle.

Historisk set har de københavnske kulturhuse været selvejende og er først senere blevet kommunale eller har opnået kommunal støtte. Husene har rødder i græsrods- og aktivistmiljøer, hvilke disse huse er udsprunget af. De har derfor en længere tradition for at være huse, som borgerne historisk har brugt til at mødes om politiske sager. Kultur og politik har altid været sammenvævede og en del af deres DNA. Den stigende politiske styring åbner op for en debat om hvad kulturinstitutionerne og særligt kulturhusenes formål er. Derudover udfordrer den stedernes identitet og det selvbillede som de forskellige institutioner har, og det påvirker også det forhold som de forskellige steder har med borgerne – deres brugere og publikum.

Mange af de interviewede nævner hvordan den stigende politiske styring står i strid med kulturhusenes selvbillede og praksis som borgernes huse: “[K]ulturhusene [har] ikke nødvendigvis set sig selv som repræsentanter for kommunen, men mere som et sted for borgerne. Det er i hvert fald noget af det, der er ved at blive strammet op på.” (Interview 8) At der er et politisk ønske om at kulturinstitutionerne – og særligt de kommunale kulturhuse – i højere grad skal være politisk styrede er ikke et usagt ønske. Flere af de interviewede beskriver hvordan det er blevet meldt meget klart ud af en leder i Forvaltningen, at de som ansatte skal forberede sig på, at politikere i fremtiden vil blande sig mere i, hvad der sker ude i kulturhusene. Der er altså en spænding imellem det politiske ønske om at kulturinstitutionerne skal være mere politisk styret og kulturhusenes eget selvbillede, som steder hvis hovedformål er at støtte op om borgerdrevne aktiviteter. Det ses også i det belæg for de nye retningslinjer som gives fra Forvaltningen, om at det ikke er en kommunal opgave at beskæftige sig med udenrigspolitiske formål. Det har tidligere refereret til at kommunerne ikke må gå ud selvstændigt og erklære at de fører en anden udenrigspolitik end regeringen, men det har ikke betydet at kommunerne ikke må låne deres faciliteter til borgere der benytter det til at debattere, udtale sig og engagere sig i temaer med udenrigspolitikens karakter. At Forvaltningen sammensmelter de krav der er til kommunen, som skal følge officiel statslig politik på udenrigsområdet, med kravene til de borgeraktiviteter som kommunen lovligt kan støtte, er et stort skred i den demokratiske forståelse og den politiske styring af civilsamfundet, som kulturinstitutionerne spiller en rolle i at fremme.

Kulturhusenes rolle

Når de forskellige interviewpersoner beskriver hvordan de opfatter deres rolle som kulturmedarbejder i kulturhusene lægger de vægt på borgernes ønsker og mulighed for demokratisk deltagelse. De ansatte mener at det er borgernes huse, hvor aktiviteter og udtalelser som ikke følger regeringens udenrigspolitik selvfølgelig skal kunne finde sted. “Jeg anser mit arbejde for at være sådan her, at jeg skal lytte til de behov, der er i et lokalområde, og så skal jeg understøtte det.” (Interview 6), “jeg synes også, at vi som kulturhus er blevet sat i verden for at afspejle borgernes behov og ønsker, og de borgere der kommer og vil lave arrangementer, at det er det, vi skal kunne facilitere” (Interview 3) og ”hvis Københavns borgere ikke kan komme til os og sige, at vi har det her emne, det vil vi gerne tage op, kan vi ikke lave det hos jer? Hvor fanden skal de så gå hen?” (Interview 10). De ansatte lægger stor vægt på at husene er borgernes huse og de eneste offentlige rum som borgere kan bruge til at afholde arrangementer, hvorfor de spiller en vigtig rolle i at understøtte almindelige borgeres demokratiske deltagelse.

På samme måde er der med de nye retningslinjer opstået et skel imellem hvad kulturinstitutionerne og de folkeoplysende foreninger må, som er forvirrende for de ansatte. Da de folkeoplysende foreninger er underlagt en anden lov (Folkeoplysningsloven) måtte Forvaltningen efter kritik fra de folkeoplysende foreninger trække deres indskrænkninger tilbage. At der nu er forskel på hvad de folkeoplysende foreninger må og hvad kulturinstitutionerne må, virker ulogisk for de ansatte jeg har interviewet. Én af de interviewede beskriver hvordan indskrænkningen udfordrer kulturhusenes selvbillede.

I forhold til de folkeoplysende foreninger, de har en ret stor stjerne i kommunen, for de gør præcis det, man synes man skal gøre, med at styrke demokratiet, og åbne de der samtaler. Det som de gerne må nu, fordi de er folkeoplysende foreninger, det burde vi jo også gerne må (...) Det giver jo ikke nogen mening, at vi ikke må det. Og der rammer det også noget med vores selvbillede, fordi det har været den identitet, vi også har haft, og et adelsmærke, vi har sagt at det er det, vi giver plads til. Og så den der følelse af, at der har været forkert. (Interview 8)

Det er altså tydeligt at de nye retningslinjer forsøger at ændre nogle af de grundlæggende idealer som kulturinstitutionernes ansatte anser som institutionernes formål. Der er blandt andet enighed blandt de interviewede om at afholdelse af støttearrangementer altid har været en del af de aktiviteter som har foregået i husene og som engagerer rigtig mange borgere. Alt i alt ser de interviewede afholdelsen af arrangementer, hvor der indsamles penge i støtte til en konkret sag, som en essentiel del af hvad de kulturelle institutioner skal kunne rumme og hvad borgere skal kunne benytte dem til.

Forvaltningen anerkender ikke at deres fortolkning er kontroversiel, på trods af kritik fra både kulturhuse, folkeoplysende foreninger samt eksperter på området. Forvaltningen argumenterer for at støttearrangementer stadig kan lade sig gøre i kommunale faciliteter, der skal bare betales markedsleje. De ansatte i kulturinstitutionerne jeg har interviewet, er dog alle enige om at et krav om markedsleje er det samme som at lukke ned for støttearrangementer.

Og det synes jeg også er værd at bemærke, i forhold til at de skriver, at det kan sagtens lade sig gøre, at man bare skal betale markedsleje. Men langt de fleste steder, så betyder det reelt set, at det ikke kan lade sig gøre. Det kan ikke hænge sammen økonomisk. (...) Den reelle konsekvens er, at der ikke kommer til at være nogen humanitære indsamlinger i noget offentligt kulturhus, på grund af den regel. (Interview 9)

Den stigende politiske styring er inde og pille ved et af de grundlæggende formål for kulturinstitutionerne, nemlig at være et sted som borgere kan benytte for aktiviteter, forstået i de bredest mulige rammer. Et ønske om en stigende politisk indblanding, truer kulturinstitutionernes rolle som værende borgernes huse. Det politiske ønske om en højere grad af politisk styring, er et ønske om at styre de få steder som borgerne har til fri rådighed. Det styrker en autoritativ tilgang til både kulturområdet og civilsamfundet, da politisk styring favoriseres over borgernes demokratiske frihed.

Øget overvågning

Alle de interviewede beskriver hvordan de i tiden op til og efter de modtog hyrdebrevet fra Forvaltningen d. 20. juni 2024 oplever, at deres arbejde bliver kigget mere i sømmene og at der er en øget politisk interesse i hvad der sker ude i kulturinstitutionerne. Flere af de interviewede beskriver også hvordan de oplever en øget overvågning fra højere oppe i Forvaltningen. Som noget nyt har de oplevet at skulle give meget detaljerede gengivelser af hvad der er sket i en specifik sag, så det kan blive vurderet af Forvaltningen om de har handlet rigtigt. *“Det er jo så også det, der altid er lidt spændende ved jura, at det skal de så vurdere igen fra sag til sag. Vi bliver hele tiden prøvet lidt på bagkant, så man ved jo ikke, om man gør noget helt forkert. Og så bliver det vurderet bagefter”* (Interview 8). Interviewpersonerne beskriver hvordan det er med til at gøre dem utrygge, når de ikke forstår retningslinjerne for deres arbejde. *“Det er et generelt problem for medarbejdere, når vi ikke rigtig ved, hvor vi står i forhold til tingene, men vi får alle hetzene for det, når det så kommer tilbage.”* (Interview 8)

Medarbejderne er fx blevet bedt om at frembringe sagsbeskrivelser, når deres leder har fået kritik af et arrangement, som har fundet sted i kulturhuset. Det er en anden ændring som de interviewede beskriver, nemlig at de oplever at stå mere alene med de potentielle konsekvenser. De beskriver hvordan der altid har været kritik en gang i mellem af aktiviteter som har foregået i husene, men tidligere har de oplevet at have en leder som bakkede op om dem, og hvor man stod ved de aktiviteter sammen. I forhold til Palæstina har de ansatte følt at de ingen støtte havde at hente fra deres leder. *”Altså der har helt klart været en følelse af, at det medarbejderne, der har haft ansvaret for, at de har gjort noget forkert.”* (Interview 8) Nogle af de interviewede beskriver en stemning hvor alle føler sig pressede af nogle højere oppe i systemet og hvor alle er bange for at træde forkert.

[A]ngsten for at miste sit job, angsten for at gøre sin chef sur, eller sætte sin chef i en situation (...) hvor [dens] taburet står og ryster, som [den] beskrev det, at det var jo

[dens] ansvar, og at [den] var virkelig i ilden osv. Og [dens] chef har siden sagt til mig, det er rigtigt, jeg har sendt rystelser ned gennem, fordi jeg også blev presset. Alle bliver presset. (Interview 6)

Mange af de interviewede beskriver her hvordan de oplever at blive dømt ud fra et grundlag de ikke har muligheden for at forstå. *“Man føler at man sidder foran en dommer eller en domstol, hvor man ikke rigtig kender lovgrundlaget”* (Interview 6). Det skaber en utryg stemning, er psykisk belastende for medarbejderne og opildner til selvrepression. Vi mennesker kontrollerer og styrer hele tiden vores egen adfærd i sammenspil med de normer og regler som omgiver os (Spade 2015). Når både reglerne og konsekvenserne for at fejle i at leve op til reglerne er uklare skaber det en stemning som er utryg og svær for de ansatte at navigere i.

Armslængdeprincippet – politisk styring som et demokratisk problem

En pointe der går igen i alle interviewene, er hvordan en overdrevet politisk indgriben i hvad der foregår i kulturinstitutionerne, bliver opfattet af de ansatte som et demokratisk problem. Det begrænser kunsten og kulturen og det begrænser de få rum som borgere har fri adgang til og kan benytte til at afholde de arrangementer som de ønsker. I nogle af kulturinstitutionerne har de i deres aftale med kommunen indskrevet et officielt armslængdeprincip, hvor der står at det kun er kulturministeren der må blande sig i hvilke kulturarrangementer der bliver stabled på benene. Ledelsen for kulturinstitutionen har nemlig ret til *“frit og uafhængigt”* at beslutte hvad der skal foregå kunstnerisk på stedet (Interview 5). Derfor opleves det som et demokratisk problem når kommunen blander sig i hvad der må foregå af kulturelle aktiviteter.

At det er så usædvanlige retningslinjer, der bliver sendt ud, så man har brug for at gå i dialog med kommunen om præcis hvad man må og hvad man ikke må, det er jo et problem. Så ryger armslængden jo. Hvis de skal ind og godkende enkelt sager. Det er et kæmpe problem. Men at ledelsen har følt sig nødsaget til at gøre det, er jo også kommunens skyld, kan man sige. Og at kommunen vælger at respondere på det, der er det dér, det virkelig bliver mudret (Interview 5)

Det er altså et demokratisk problem, når de ansatte ikke kan tyde reglerne, og ved at gøre reglerne svære at tyde, sker der en forrykkelse af magt. De interviewede beskriver også hvordan man er vant til at have nogle positive retningslinjer, dvs. nogle italesatte formål som man som institution skal leve op til. Det kan fx være at man skal have kulturelle aktiviteter, at man skal inddrage lokalmiljøet osv.

Hvordan man vælger at leve op til de formål, er dernæst op til institutionen selv. Hyrdebrevet med sine nye retningslinjer er atypisk, fordi det italesætter negative retningslinjer. Det skriver hvad institutionerne *ikke* må, i stedet for hvad deres formål skal være. Det bliver lidt mere mudret med kulturhusene, fordi de er en del af kommunen og de ansatte er kommunalt ansatte. Der eksisterer ikke et officielt nedskrevet armslængdeprincip. Der opstår derfor et rum hvor rammerne for den politiske styring er utydelige og op til debat. Alle de interviewede beskriver dog hvordan der har været en indforstået kultur omkring at politikere ikke skal blande sig så detaljeret i kulturen. De beskriver også hvordan de har oplevet, at denne indforståethed er blevet udfordret den seneste tid. Én af de interviewede fortæller mig efter diktafonen er blevet slukket, at de blandt de ansatte går og joker med at politikernes arme er blevet kortere. Denne utydelighed i hvad rammerne og grænserne for den politiske indblanding er, skaber et miljø hvor det er muligt for politikere at rykke grænserne for deres indblanding. Der findes nemlig ikke tydelige regler der begrænser den politiske magt. Denne skæve magtfordeling, og dens indbyggede skrøbelighed, gør det særligt vigtigt at være opmærksom på overdreven politisk indgriben der fører til politisk censur.

Tema 2. “Hvis I er i tvivl, så skal I spørge os”: Utydelig kommunikation som værktøj for repressionen

Tema 2 undersøger hvordan utydelig kommunikation, og de ansattes forvirring som den medfører, fungerer som en magtstrategi. Det skaber et rum hvor Palæstina-arrangementer undertrykkes uden at nogen skal stå til ansvar for udelukkelsen. Den fremstår nærmest tilfældig, som konsekvenser af langsomme procedurer, eller uskyldig tvivl. Denne dynamik skjuler den tydelige politiske vilje bag. Samtidigt har den utydelige kommunikation konsekvenser for de ansatte, som skal navigere et utrygt rum, hvor de presses til at afvise arrangementer som de ikke selv mener der er demokratisk belæg for. Den utydelige kommunikation gør det også muligt for ledere og politikere højere oppe i systemet, at afskrive sig ansvaret for repressionen.

Utydelige kommunikation

Alle de interviewede beskriver hvordan forvirring og dårlig kommunikation har fyldt meget for dem den seneste tid. Hvad der især forvirrer og forundrer er, at Forvaltningens udtalelser er en stor forandring fra tidligere praksis, som uddybet i tema 1. Hyrdebrevet fra d. 20. juni 2024 er ifølge Forvaltningen udarbejdet blandt andet fordi Forvaltningen oplevede, at der var meget forvirring

blandt de ansatte i kulturhusene, om hvad rammerne for Palæstina aktiviteter er. De interviewede beskriver hvordan denne forvirring opstod, da alle københavnske kulturhuse i november 2023 modtog en mail fra Forvaltningen, der beskrev hvordan kulturhusene på ingen måde, hverken med lokaler eller udstyr, må støtte eller afholde “en humanitær indsamling for børn i Gaza”⁹. Forvaltningen understreger at der ingen lovændring har været, men at de bare præciserer den gældende lovgivning. Det skaber forvirring da de ansatte oplever at det er en tydelig forandring i deres praksis, da der altid er blevet afholdt støttearrangementer i de københavnske kulturhuse. Det er blandt andet på baggrund af denne forvirring at KFF udsender hyrdebrevet i juni med det formål at skabe mindre forvirring ude i kulturinstitutionerne. Noget brevet ikke formåede at gøre i følge interviewepersonerne. Tværtimod er utydelig kommunikation og generel usikkerhed om de gældende regler et tema for alle interviewene.

De ansatte oplever at de nye retningslinjer fra KFF har radikalt forandret deres handlerum. Alle de interviewede beskriver hvordan deres praksis har ændret sig og hvordan arrangementer, der længe har foregået i kulturinstitutionerne, ikke længere kan lade sig gøre. Samtidigt påstår Forvaltningen, at intet har ændret sig og at de retningslinjer der kommer fra dem, er en tydeliggørelse af den allerede gældende praksis. Dette modsigelsesforhold har formet de ansattes oplevelser og har bidraget til de ansattes usikkerhed. De skal navigere i et rum hvor de på den ene side får at vide at intet har ændret sig samtidigt med at det er meget tydeligt for dem at *noget* i hvert fald har ændret sig.

Når jeg spørger de interviewede ind til KFF’s hyrdebrev fra d. 20. juni 2024 beskriver de alle hvordan hyrdebrevet skaber forvirring for dem på arbejdspladsen. “*Og så fik vi det her brev, som jeg synes var meget eksplicit, og så samtidigt svært at forstå.*” (Interview 3) Blandt de interviewede er der en generel enighed om hvad der var tydeligt at forstå ved hyrdebrevet og hvad der var svært at forstå. De nævner alle at det var tydeligt at forstå den politiske hensigt bag brevet. Det var tydeligt at hyrdebrevet var et svar på den stigende organisering af solidaritets- og støttearrangementer for Palæstina og at kommunen reagerede på en politisk vilje til at begrænse netop de aktiviteter.

Der er ikke nogen tvivl om, at det er politisk motiveret (...) hvorfor står der kun eksempler nærmest omkring Gaza og Palæstina? Og hvorfor er det kun de situationer,

⁹ Mail sendt til alle ansatte i de kommunale kulturhuse i København fra ledelsen i Kultur- og Fritidsforvaltningen, 15. november 2023

der har været oppe at vende? Der står jo ikke noget omkring alle mulige pro-israelske, zionistiske arrangementer. Det er jo ikke det, der står nævnt overhovedet. (Interview 9)

Jeg synes også, det var så voldsomt, at det var specifikt med det her eksempel med konflikt mellem Israel og Hamas. Det synes jeg var så vildt, at så synes jeg netop, der bliver taget stilling til et politisk, udenrigspolitisk spørgsmål. Når det er så specifikt, at det må man ikke som eksempel. Så der synes jeg faktisk, at kommunen tog enormt meget politisk stilling. Som jeg synes var meget problematisk. (Interview 3)

Alle de seks ansatte beskriver hvordan det er meget klart for dem, at hyrdebrevet henvender sig til Palæstina-relaterede arrangementer, selv om Forvaltningen affejer det. “Jeg synes ikke, at der er nogen politikere, der indrømmer det. Jeg synes ikke der er nogen i Forvaltningen der indrømmer det (...) de siger, nej nej, det er bare er lovgivning, vi fortolker.” (Interview 9) Det var altså meget klart for de ansatte at Palæstina var *undtagelsen*. Men hvad rammerne er for disse aktiviteter er dog utydeligt og skaber usikkerhed blandt de interviewede. Den utydelige kommunikation skaber en situation hvor magt bliver forflyttet fra de ansatte ude i kulturhusene, som er tættest på borgerne, til ansatte højere oppe i Forvaltningen. “[J]eg er da stadigvæk i tvivl om, hvor eksplicite man må være, hvor radikale arrangementer man må lave. Det er det stadig svært at vide.” (Interview 3). De interviewede beskriver hvordan de bliver opfordret til at spørge ledelsen hvis de er i tvivl om noget.

Hvis I er i tvivl, så skal I spørge os (Interview 8)

Og så vil jeg også sige, jeg tror ikke bare at det er en følelse, jeg føler, det er en ret direkte instruks, at vores leder skal spørge engang for meget, hellere end at de skal vurdere ting selv. Der er jo blevet ansat flere jurister nu, fordi der er så travlt i afdelingen, fordi der kommer så mange spørgsmål. (Interview 8)

Og jeg sad med en feeling af, i forhold til nogle af de snakke og den stemning der var, at det var en rigtig god idé lige at spørge om det, inden man bare rykkede på det. Så det var jo ligesom meget det, der skete op til (Interview 9).

Når de ansatte i kulturhusene er i tvivl om et arrangement kan blive afholdt, bliver de opfordret til at vende det med deres leder, som vender det med en afdeling højere oppe i KFF, som sender forespørgslen videre til juraafdelingen i KFF. Dernæst skal svaret fra juraafdelingen tilbage til afdelingen i KFF, som sender det videre til lederen som til sidst giver svaret videre til kulturhusarbejderne. Da de ansatte ikke længere selv kan gennemskue hvilke regler de arbejder under,

forflyttes magt væk fra de ansatte over til juraafdelingen. De interviewede beskriver hvordan Forvaltningens uklare kommunikation og deres opfordring til at spørge juraafdelingen til råds, hver gang man er i tvivl om et arrangement, besværliggør den proces kulturhusene har med samarbejdspartnere der laver arrangementer i husene. Mange arrangementer bliver ikke til noget fordi processen er for langsom. Én beskriver hvordan de på kort tid – inden for et par måneder – får en håndfuld henvendelser fra folk, der ønsker at afholde arrangementer der omhandler Palæstina. På grund af uklarhederne og den generelle stemning spørger de deres leder til råds, der sender det ind til Forvaltningens juraafdeling. Jeg spørger interviewpersonen ind til hvor mange Palæstina arrangementer det ender med at der bliver afholdt:

Ingen. Vi lavede ikke et eneste. Jeg husker det som om i alle tilfælde, så tror jeg faktisk, at det endte med, at det gik simpelthen for langsomt (...) Men det sagde også noget om tempoet, at der var altid bare den der behandlingsproces, når vi ligesom vendte de der sager og sagde, okay, vi vil gerne gøre det her, vi har fået den her henvendelse (...) det er noget, der passer til vores profil. Men er det noget, vi kan få lov til? Men fordi det gik så langsomt med at få svar på det, så blev det jo aldrig til noget. (Interview 9)

Andre beskriver også hvordan arrangementer er blevet forhindret fordi processen er gået for langsomt. *“Langsomheden i at sige ja til ting, er jo også en måde at sige nej på.”* (Interview 8) Om arrangementerne var inden for skiven, når kulturhusene i mange af tilfældene aldrig at få svar på, da den lange proces fører til, at det ender med ikke at være relevant længere inde der er kommet svar tilbage fra juraafdelingen.

Utydelig kommunikation har spillet en central rolle i udspilningen af hele denne sag og fungerer som et redskab for repressionen. Forvaltningen melder først ud i april 2025, næsten 10 måneder efter hyrdebrevet og 1,5 år efter den første mail, at borgere godt må udtale sig om udenrigspolitiske forhold i kommunale kulturhuse, uden at det betyder at kommunen overskrider reglerne og fører selvstændig udenrigspolitik. Dette sker efter massiv kritik fra både Borgerrepræsentationen, private borgere og organisationer, der repræsenterer henholdsvis kulturhuse og folkeoplysende foreninger. Forvaltningen påstår at det også er denne forståelse som hyrdebrevet afspejler. Men det undrer nogle af de interviewede, at det har taget dem så lang tid at melde det helt klart ud.

[D]er er aldrig nogen på det tidspunkt, der eksempelvis har sagt til mig, hey, det er ikke noget problem, at du booker en artist, der ytrer sig på scenen omkring noget vedrørende

Palæstina. Eller andre udenrigspolitiske forhold. Det må du godt. Det er der ingen, der har sagt til mig dengang. Det kunne man bare have gjort. Det kunne man eksempelvis have sagt. Det havde fjernet rigtig meget forvirring. (Interview 9)

På denne måde er den utydelige kommunikation med til at skabe en god grobund for selvrepression. Samtidigt er det med til at dække over repressionen, og gøre det uigennemsigtigt hvor repressionen stammer fra. Repressionen fungerer her som en "række viljer uden ansigt" (Heede 2004, 39). Den utydelige kommunikation spiller sammen med en simultan oplevelse af at Palæstina-arrangementer problematiseres i højere grad end tidligere. Én af de interviewede beskriver her:

Et andet spor har været, at der har været en ikke-skriftligt italesat angst for Palæstina-arrangementer, men den er kommet verbalt. Altså den er kommet med telefonopkald. Der er aldrig noget, der er foregået på mail. (...) Der bliver meget drama omkring det, og det er den angst, der ligesom forplanter sig fra politikerne ned i embedsværket. Det kondenseres ned til medarbejderne. Der er en skepsis hele vejen ned igennem." (Interview 6)

De ansatte skal altså navigere i en kontekst hvor de på samme tid bliver fortalt at de skal passe på med at afholde Palæstina-arrangementer, samtidigt med de bliver fortalt, at alt er som før. Den utydelige kommunikation kan forstås som en strategi for magten, hvor igennem det muliggøres at Palæstina-arrangementer bliver begrænsede, uden at det åbent erklæres, at det er det der sker.

Abu-Laban og Bakan (2022, 510) beskriver 'gaslighting' både som en form for interpersonel vold og som en magtstrategi hvorved dominante grupper opretholder deres dominans over marginaliserede grupper. På lignende måde oplever de interviewede, at deres oplevelse af at de gøres medskyldige i at censurere Palæstina-arrangementer fra de københavnske kulturinstitutioner, benægtes. Denne benægtelse foregår igennem den stædige insisteren fra Forvaltningens side om at intet har ændret sig, og igennem den utydelige kommunikation imellem medarbejderne og deres ledelse. Den utydelig kommunikation muliggør at repressionen kan fremstå som en uheldig tilfældighed, i stedet for en konsekvens af en politisk vilje til at undertrykke støtte til Palæstina. På denne måde stilles ingen til ansvar for repressionen, som derfor heller ikke skal forsvaret politisk.

Den skjulte repression

En foucauldiansk magtforståelse belyser hvordan magten er kompleks. Den flyder ikke bare i en lodret bevægelse fra samfundets top (Heede 2004, 39). I denne sag er der dog en tydelig oppefra-og-

ned bevægelse, hvor intentionen synes at være at gøre vilkårene for Palæstina-solidaritetsarbejde sværere, jf. hyrdebrevet (Kultur- og Fritidsforvaltningen 2024a). Ud fra en foucauldiansk magtforståelse kan det styrke den politiske elites magt at benytte sig af strategier, der gør magten sværere at få øje på. Ud fra dette perspektiv er det derfor til fordel for magthaverne at obskure den politiske intention om at begrænse afholdelsen af arrangementer til støtte for Palæstina, for jo mere utydelig magten er, jo sværere er den at påpege og gøre modstand imod (Heede 2004, 41).

Den utydelige kommunikation skaber en situation hvor magt bliver flyttet væk fra kulturmedarbejderne i kulturhusene, og centraliseret i Forvaltningens juraafdeling. Denne dynamik skaber et ambivalent rum, hvor det lykkes med at få stoppet Palæstina arrangementer i husene samtidigt med, at Forvaltningen smyger udenom at forholde sig til, at det er det der sker. Et eksempel, der illustrerer denne magtdynamik ses i et radiointerview med kulturborgmester Mia Nyegaard (Tekeli 2025), som bliver spurgt ind til det børnearrangement på et kulturhus i København, som generelt er blevet opfattet i medierne som det der udløser hyrdebrevet, og som hyrdebrevet derfor er et indirekte svar til. Blandt de interviewede er der også fuldstændig enighed om, at børnearrangementet blev opfattet som problematisk af Forvaltningen, hvilket skaber utryghed da de ikke kan forstå hvorfor arrangementet var problematisk. Da kulturborgmesteren bliver spurgt ind til arrangementet i radiointerviewet, svarer hun i vage vendinger, at hun vist nok ikke mener at arrangementet var problematisk. Personlig mener hun da, at det burde være tilladt. Men hun giver aldrig en tydelig udmelding om arrangementet er inden for retningslinjerne eller ej. Mia Nyegaards vage formuleringer skaber ikke tryghed, men fungerer som en forstærkelse af den utrygge stemning, der i forvejen er i kulturinstitutionerne. Kulturborgmesterens vage svar fastholder dermed status quo i forhold til den usikkerhed som Forvaltningen har skabt i de ansatte, og muliggør dermed at repressionen fortsætter. Samtidigt undgår kulturborgmesteren at tage politisk stilling til sagen.

Når jeg spørger de ansatte om man ude i husene opfattede hyrdebrevet som en kritik af børnearrangementet, så er alle enige om at børnearrangementet blev fremstillet som et kontroversielt arrangement. Aktivisterne der stod bag stoppede med at afholde deres børnearrangementer på biblioteker og kommunale kulturhuse, fordi de ikke ville give husene problemer. Det står klart, at det i hvert fald ikke blev gjort tydeligt at arrangementet selvfølgelig var lovligt og uproblematisk. Kulturmedarbejdernes usikkerhed forstærkes af at de oplever, at de står meget alene hvis de begår en fejl. Det er en oplevelse der deles af de kommunaltansatte medarbejdere. De beskriver hvordan de før i tiden i højere grad kunne regne med at deres ledelse ville stå på mål for dem, hvis deres arbejdsplads fik kritik for de arrangementer de satte op. De beskriver hvordan det er nyt for dem at opleve at man

ikke har sin leder bag sig længere, og at det er særligt for denne periode og for arrangementer der omhandler Palæstina. Sådan har det ikke været før.

De ansatte ude i kulturinstitutionerne skal altså navigere en kontekst, som nemt kan føre til selvrepression. Utydelig kommunikation, uforståelige retningslinjer, usikkerhed om konsekvenserne, samt en følelse af at stå alene når konsekvenserne falder skaber en påpasselighed hos de ansatte som styrker repressionen. Når det bliver påpeget, så affejes de ansattes bekymringer, og repressionen bliver på samme tid forstærket og usynliggjort.

Diskussionen forflyttes til den juridiske sfære og den politiske konflikt afpolitiseres

Mia Nyegaard går videre i interviewet til at sige at hele diskussionen ikke er politisk, men at den handler om jura og kommunalfuldmagtsregler. Nyegaard siger: “Det handler ikke om ytringsfrihed, det handler simpelthen om (...) hvad kommunen må støtte” (Tekeli 2025). Dette udsagn er meget sigende for den udvikling som mange af de interviewede beskriver, at de har oplevet de seneste par år, hvor flere og flere beslutninger om hvad der skal foregå i kulturinstitutionerne forflyttes til den juridiske afdeling i Forvaltningen. Som nævnt under Tema 1 har juraafdelingen i Forvaltningen vokset sig større den seneste tid, og både kulturmedarbejdere og ledere på kulturområdet i kommunen opfordres i højere grad til at indsende tvivlsspørgsmål til juraafdelingen, hvis man er i tvivl om et arrangement er inden for rammerne. Nogle af de interviewede beskriver hvordan beslutninger der før lå ude hos dem, er blevet et anliggende for juraafdelingen. “Der er også kommet en, nærmest en intranymhed om, at nu er der en direkte supportlinje for lederne i juraafdelingen. Det er jo også helt nyt, at lederne ikke skal operere ud fra deres egne ledelsesprincipper, men skal operere ud fra jura” (Interview 8). Det højnede fokus på juridiske vurderinger, skaber en alvorsgrad som gør de ansatte utrygge. “Jeg synes også, at der er noget i sproget omkring det. Det bliver jo ligesom til, at det som vi ikke har gjort rigtigt, det har været ulovligt. Det er et ret stort ord” (Interview 10).

Forvaltningens argumentation er bundet op på jura. De argumenterer for, at de opretholder de gældende regler på området og at ikke overholde de retningslinjer de har sendt ud, er en overtrædelse af kommunalfuldmagtsreglerne. Ved at placere diskussionen i den juridiske sfære undgår Forvaltningen at forholde sig politisk til den kritik Forvaltningens fortolkning af reglerne er blevet mødt med. Centralt for processen af kriminalisering er at forflytte en politisk og social konflikt til den juridiske sfære (Bernat og Whyte 2021, 149). På denne måde afpolitiseres en politisk konflikt. Denne forflytning får debatten til at omhandle hvad der er lovligt eller ikke og Forvaltningen undgår at forholde sig til den politiske kritik af at begrænse solidaritet med Palæstina. Det skaber et klima

hvor Forvaltningen kan slippe af sted med ikke at anerkende, at der handles på et politisk pres på at undertrykke Palæstina-solidaritetsarbejde.

Kontakten med juraafdelingen er en envejskommunikation. Der er ikke nogen reel dialog og de ansattes praktiske erfaring med implementeringen af kommunens kulturpolitik under de gældende regler inddrages ikke. Det er med til at skabe juraafdelingen som en neutral apolitisk størrelse hvis fortolkning af de gældende regler ikke er til diskussion. Men kommunalfuldmagtsreglerne er almenkendte for at være svære at fortolke (Indenrigs- og Sundhedsministeriet 2025), og denne sag er med til at vise hvordan forflytningen af sagen til en juridisk sfære muliggøre en øget politisk styring, under dække af at være apolitisk. Jo mere juraafdelingen blander sig i detaljen jo mere magt flyttes væk fra de ansatte tættest på borgerne, op i det politiske system, og sågar til private advokatfirmaer som kommunen benytter sig af (Interview 10). Flere af de interviewede beskriver også hvordan der er noget uomstødeligt og uimodsagt ved når juraafdelingen udlægger deres fortolkning af de gældende regler.

Jeg synes, at vi nogle gange har været sådan, at hvis jura siger det, kan man så ikke snakke med jura? Man må også kunne have en dialog om, hvad det er, vi laver. Det er afhængigt af, om du ser det som, at nogen kommer ind og får et lokale af os, eller at nogen kommer ind og laver et samarbejde med os, om hvad økonomien er. Det er da afgørende. (Interview 8)

At jura konstrueres som 'apolitisk' og 'neutralt' forstærker forflytningen af magt væk fra kulturmedarbejderne, da udsagn fra juraafdelingen ikke er til diskussion. Men som én af de interviewede påpeger, er der jo masser af fortolkningsspørgsmål som de ansatte i kulturinstitutionerne har mere viden om og hvor de forstår konteksten bedre. Ved at gøre diskussionen til et juridisk spørgsmål kan de ansattes holdninger til det arbejde de laver undgås og ignoreres.

Tema 2 viser hvordan den utydelige kommunikation som de ansatte oplever, virker som en magtstrategi som usynliggør den politiske vilje bag de nye retningslinjer. Samtidigt gør den utydelige kommunikation det svært for de ansatte at pege deres kritisk hen et specifikt sted, da udøveren af repressionen virker kompleks og uigennemskuelig. Den utydelige kommunikation forstærker dermed repressionen, samtidigt med at ansvaret for repressionen fralægges af dem højere oppe i systemet. De ansatte bliver efterladt alene til både at regne ud hvor de usagte grænser går, og til at bære de eventuelle og uvisse konsekvenser. Den ansattes tvivl bliver derefter brugt imod dem, til at forflytte magt væk fra de ansatte til ansatte højere oppe i kommunen, primært juraafdelingen som oplever at

få større indflydelse på den daglige drift af kulturinstitutionerne og hvis udtalelser hverken er til diskussion eller inddrager de ansattes perspektiver. Alt dette skaber en situation hvor Palæstina-arrangementer med succes forhindres og undertrykkes, uden at nogen skal stå til ansvar for repressionen eller skal forsvare den politisk. Repressionen er på denne måde tosidet. Først undertrykkes Palæstina-arrangementer og dernæst benægtes undertrykkelsen.

Tema 3. Om skabelsen af Palæstina-undtagelsen i de københavnske kulturinstitutioner

Tema 3 undersøger hvordan Palæstina-undtagelsen i de københavnske kulturinstitutioner er blevet skabt, og hvordan det påvirker ideer og afgrænsninger omkring forståelser af demokratiet, når Palæstina som emne konstrueres som noget der overskrider rammerne og ikke hører til. For at legitimere repressionen af Palæstina-arrangementer i kulturinstitutionerne, må palæstinensere og dem der støtter den palæstinensiske sag, skabes som værende i opposition til det danske liberale demokrati – som det danske samfunds 'Anden'. Palæstina-undtagelsen skaber palæstinensisk identitet som kontroversiel og potentielt problematisk i sig selv. Det er et udtryk for både anti-palæstinensisk racisme og for strukturel racisme.

Adskillelsen af kultur og politik

De interviewede beskriver alle hvordan det gennemgående argument bag Forvaltningens nye retningslinjer, har været at kommunerne ikke må føre selvstændig udenrigspolitik (Kultur- og Fritidsforvaltningen 2024b), da det er regeringens rolle at føre udenrigspolitik. Det har dog ikke tidligere betydet at kulturen – hverken i de kommunale huse eller i de kulturinstitutioner som modtager kommunal støtte – ikke må beskæftige sig med politisk kunst. Flere af de interviewede beskriver hvordan de oplever at de bliver bedt om at adskille kultur og politik, noget de ikke mener er muligt.

[V]i havde et møde, hvor vi havde et oplæg til måske at skrue lidt ned for noget, der var politisk, og så i stedet for kunne man godt lave noget mere kultur om klima. Det er også bare interessant, hvornår bliver klima ikke politisk? Så vi kan godt bare sidde og snakke om klimaforandring, hvis vi ikke handler på det. Så er det upolitisk. Der er jo et eller andet i det der, alle emner er jo i sidste ende en samtale om samfundet, og en samtale om vores samtid og hvad der foregår. (Interview 8)

En anden interviewperson fortæller hvordan kunst ikke er ”sort-hvidt eller entydigt et eller andet” (Interview 5) og beskriver hvorfor det er vigtigt ikke at adskille kunst fra politik:

Vi har virkelig brug for, at det er frit. At ordet er frit på en eller anden måde, og at kunsten bliver sat fri. Og også at vi kan blande de to ting, fordi det er det, der også er med til at gøre kunsten til en del af vores demokratiske værktøj. (Interview 5)

Hvis vi forstår kunsten som et ’demokratisk værktøj’, er kravet om at kunsten ikke må være politisk en demokratisk fattig udmelding. Selve tanken om at man kan adskille kultur fra politik bygger på en præmis om at der findes et neutralt ståsted hvorfra man kan udtrykke sig om verdenen. Feministisk teori har længe påpeget hvordan denne logik er en magtstrategi som skaber nogle identitetsmarkører som ’neutrale’ og ’apolitiske’, simultant med at andre identitetskategorier politiseres (Haraway 1988). I denne sag kan vi se hvordan hvad der opfattes som henholdsvis neutralt eller politisk, påvirker om man enten har let adgang til de kommunale faciliteter eller om man holdes ude. Udelukkelsen af Palæstina-arrangementer legitimeres ved at konstruere Palæstina som et exceptionelt politisk genstandsfelt.

Ved at konstruere Palæstina som et genstandsfelt, der ikke hører til i de offentlige kommunale faciliteter, oplever borgere i København, at Palæstina er undtagelsen til ellers gældende regler. Det udmønter sig både som en følelse – en højere grad af angst for Palæstina-arrangementer, men også helt praktisk igennem højere overvågning og kritik af Palæstina-arrangementer, samt direkte afslag på arrangementer.

Et andet spor har været, at der har været en ikke-skriftligt italesat angst for Palæstina-arrangementer, men den er kommet verbalt. (...) Der er aldrig noget, der er foregået på mail. Det har altid været et opkald, hvor hvis jeg har været i tvivl om noget (...) Så har jeg stort set fået det svar hver gang. Det er bedre, hvis du lader være. (Interview 6)

De interviewede beskriver hvordan de er i tvivl om alle arrangementer der omhandler Palæstina. “Jeg forstod jo det som om, at jeg i hvert fald næsten ikke turde røre noget, der hed noget pro-palæstinensisk med en ildtang, selvom jeg rigtig gerne ville.” (Interview 3) Og ikke kun eksplicite politiske arrangementer, men også det at booke en artist som er palæstinenser. Selve den palæstinensiske identitet politiseres i en sådan grad, at de ansatte spørger sig selv om det kan være problematisk at booke palæstinensiske kulturarbejdere – der jo af åbenlyse grunde med stor sandsynlighed vil italesætte det igangværende folkemord som begås af Israel. Under et igangværende folkemord, skaber den københavnske kommune altså en stemning der får kulturmedarbejdere til at

spørge sig selv om de har lov til at booke palæstinensiske artister. Selve det at være palæstinenser gøres dermed til et problem, som noget der er for politisk for de kommunale faciliteter at rumme.

Denne konstruktion af den palæstinensiske identitet er forbundet til større strukturer. Palæstinenserne skal konstrueres på en særlig måde for at muliggøre at det overhovedet kan nå der til hvor en ansat stiller sig selv det spørgsmål. Det er fx svært at forestille sig at det i dagens Danmark ville være legitimt at diskutere at udelukke artister på baggrund af en anden identitetsmarkør, såsom køn eller queerness. Kommunen trækker på og forstærker andetgørelsesmekanismer ved at konstruere den palæstinensiske sag som noget der ikke passer ind i de kommunale huse, som noget der er så kontroversielt at det ikke beskyttes af idealer om ytringsfrihed. For at legitimere denne udelukkelse skal Palæstina skabes som noget der er i så modstridende opposition til det danske samfund at det retfærdiggør udelukkelsen, som sker gennem den de facto censurering af Palæstina relaterede arrangementer og palæstinensiske artister i de københavnske kulturinstitutioner. Denne problematisering af selve den palæstinensiske identitet er et udtryk for anti-palæstinensisk racisme (APR).

Igennem APR forvrænges, misrepræsenteres eller usynliggøres den palæstinensiske historie og identitet. Ved at forbinde den palæstinensiske sag med antisemitisme og terror, skabes Palæstina som et “toxic” (Ayyash 2023, 958) emne. Paradoksalt benyttes antiracismens sprog – igennem beskyldninger om antisemitisme – til at forstærke og legitimere anti-palæstinensisk racisme. “[T]he racialization of the subject matter of Palestine, where in the name of anti-racism and rationality, Palestinians face the expulsion and erasure of their voices and experiences *as Palestinians who represent an alternative to Zionism and Israel.*” (Ayyash 2023, 959) Palæstinensiske perspektiver må altså udelukkes fra kulturen, som et rum for demokratisk debat, for ikke at udfordre staten Israels legitimitet.

Kriminalisering er en proces der foregår på et spektrum. Hvilke holdninger og hvilken adfærd accepteres og opfattes som legitim indenfor rammerne af det liberale demokrati, og hvilken adfærd dømmes problematisk og kriminaliseres i forskellig alvorsgrad. Kriminaliseringen er også et redskab for staten til at skabe og reproducere den sociale orden (Bernat og Whyte 2021, 150). Den sociale orden opretholdes også igennem hvad der *ikke* kriminaliseres, hvilken adfærd der tillades, eller i hvert fald møder en meget lav grad af konsekvenser (Bernat og Whyte 2021). Kommunens praksis bliver på denne måde et led i at opretholde status quo, hvor Israel møder ubetinget støtte fra den danske stat, hvilket nødvendiggør undertrykkelsen af det palæstinensiske narrativ.

Petty states of exception

Når gældende retspraksisser tilsidesættes, kan der tales om 'politics of exception' (Fritsch og Kretschmann 2021). 'Politics of exception' legitimeres igennem idéen om en trussel for staten eller statens institutioner. At legitimere Palæstina, som undtagelsen til den ellers angivelige kunstneriske frihed i kulturinstitutionerne, beror på skabelsen af palæstinensere og folk der står i solidaritet med Palæstina, som en trussel til det danske samfund og de demokratiske værdier som det hævder at være bygget på. Fritsch og Kretschmann (2021) beskriver hvordan undtagelsespolitikker har en indbygget udvidelses logik. Systemet legitimerer begrænsningen af Palæstina arrangementer igennem juridisk logik. For at Forvaltningen skal kunne argumentere for at de gældende regler ikke diskriminerer, må de jo nødvendigvis gælde alle støttearrangementer. Derfor er det ikke kun Palæstina-støttearrangementer der nu oplever ikke at kunne afholde arrangementer, men mange grupper og foreninger som tidligere ikke har oplevet nogle problemer, oplever nu de samme begrænsninger da ingen støttearrangementer i princippet er tilladte. Det er dog tydeligt hvilke støttearrangementer der er politisk vilje til at lukke ned for. Nogle af de interviewede beskriver hvordan de af princip har sagt nej til alle støttearrangementer da de ikke vil forskelsbehandle, selv om de godt kan fornemme at andre støttearrangementer ikke ville medføre de samme konsekvenser og spørgsmål fra deres leder.

Kommunens politik målrettet pro-palæstinensiske aktiviteter i kulturlivet kan ses som et eksempel på 'petty states of exception' der beskriver hvordan nogle grupper i samfundet oplevet en indskrænkning af deres rettigheder på daglig basis og udenfor officielle krisetider (Fritsch og Kretschmann 2021, 20; Fassin 2014). Igennem undtagelsens logik indskrænkes en bestemt gruppes rettigheder, i dette tilfælde gennem censurering af pro-palæstinensiske stemmer, samtidigt med at majoritetens rettigheder og illusionen om de universelt gældende rettigheder om ytringsfrihed og kunstnerisk frihed forbliver intakte (Young og Fatovic 2025).

Palæstina-undtagelsen

De interviewede beskriver kulturinstitutionernes formål som værende understøttelse af kunstneriske initiativer samt understøttelsen af hvad kommunens borgere ønsker at bruge husene til. Det vil sige at et af hovedfokuspunkterne for kulturhusene, er inddragelsen af brugerne og understøttelsen af borgeres demokratiske deltagelse, gennem adgang til faciliteter som byens borgere kan mødes i og benytte sig af. Rammerne for hvad borgerne kan benytte husene til, er så brede som mulige fordi husene skal være tilgængelige for alle der ønsker at benytte sig af dem. Flere af de interviewede beskriver hvordan borgerne har kunnet benytte husene til alt hvad de ville, så længe aktiviteterne ikke er i direkte strid med loven, fx i form af at være voldelige eller diskriminerende.

At udelukke særlige aktiviteter i husene, hvor der af princip er de bredest mulige rammer for aktiviteter, sender derfor et stærkt signal om at disse aktiviteter er problematiske. Igennem denne problematisering, af alt hvad der er relateret til Palæstina, skabes støtte til den palæstinensiske befolkning og kritik af Israel, som yderliggående synspunkter og som illegitime synspunkter som står i opposition til det danske demokrati. Dét at børn mødes for at lave hjemmelavede skilte til propalæstinensiske demonstrationer kan igennem denne logik problematiseres som noget farligt og undergravende, i stedet for en legitim form for demokratisk deltagelse. Det er sigende at kritikken som børnearrangementet mødte fra højrefløjspolitikere og borgerlige medier, ignorerer at der findes dansk-palæstinensiske børn i Danmark. Arrangørerne mødte kritik for at eksponere børn for emner som var alt for tunge og svære for børn. Dette argument forholder sig ikke til de dansk-palæstinensiske børn hvis forældre umuligt kan skærme deres børn fuldstændig fra den rædsel som de og deres familie gennemlever.

Alt i alt er alle disse ting med til at skabe Palæstina og palæstinensisk identitet i sig selv som kontroversiel og potentiel problematisk. Som det danske samfund og demokratiets 'Anden' der er en trussel og derfor er legitimt at undertrykke, og hvor ideer om ytringsfrihed, kunstnerisk frihed, sikkerhed og beskyttelse ikke gælder. "[T]he logic of the exception becomes indistinguishable from mechanisms of *Othring*" (Fritsch og Kretschmann 2021, 19). Skabelsen af Palæstina-undtagelsen i de københavnske kulturinstitutioner beror altså på andetgørelsesmekanismer og på anti-palæstinensisk racisme. At alt hvad der er forbundet til Palæstina, om det så kun er identiteten på en artist, bliver problematiseret og opfattes som potentielt kontroversielt er et udtryk for anti-palæstinensisk racisme. Det er også et udtryk for strukturel racisme, som ses i hvordan statslige politikker systematisk fratager ressourcer, såsom adgang til offentlige faciliteter og taletid i den offentlige debat, fra danske palæstinensere og folk der ytrer støtte til den palæstinensiske sag (Spade 2011, 57).

Said (2019) påpeger hvordan andetgørelse er en proces som skaber det førstegjorte subjekt i lige så høj grad som det skaber ideen om den 'Anden'. Said beskriver hvordan det 'Vestlige' selvbillede skabes igennem andetgørelsesprocesser, som et spejlbillede af den racialiserede 'Anden' (Said 2019, 12). Det vil altså sige, at forståelser af Palæstina og palæstinensere i det globale nord, siger mere om det 'vestlige subjekt' end det siger noget om den palæstinensiske realitet. "Orientalism (...) has less to do with the Orient that it does with 'our' world." (Said 2019, 12) Samtidigt belyser Foucault hvordan magten ikke kun er repressiv og undertrykkende, men også er en produktiv kraft (Foucault 1979). Hvad siger denne sag om den danske demokratiforståelse? Hvilke afgrænsninger og

ideer om demokratiet skabes når Palæstina konstrueres som noget der bryder grænserne og ikke hører til? De interviewede beskriver hvordan deres fokus på at kulturen skal centrere borgernes behov og ikke politikernes ønsker, udfordres af ønsket om en højere grad af politisk styring. Fokuset på borgerne repræsenterer én form for demokratiforståelse. Den højnede politiske styring, med dets fokus på lov og regler, repræsenterer en mere neoliberal forståelse af det offentlige rum, hvor brugerne bliver set som mere passive forbrugere af de produkter som kulturhusene tilbyder. Dette syn mindsker den rolle som brugerne har i at sammenskabe aktiviteterne i husene, og hvor vigtig borgernes engagement og medejerskab over stederne er i, at skabe husene som de er, og den kulturelle, menneskelige og politiske kvalitet som der er at finde i de forskellige kulturelle institutioner (Author Collective scäpa شاهد m.fl. 2024, 380).

Palæstina-undtagelsen er også med til at afgrænse hvilke temaer, holdninger, og stemmer bliver dømt ude af de diskursive rammer der bygges op om begreber som ‘ytringsfrihed’ og ‘den demokratiske samtale’. Der skabes “an architecture of unspeakability” (by Author Collective scäpa شاهد m.fl. 2024, 392) hvor udtryk i solidaritet med Palæstina dømmes ude af den ‘demokratiske samtale’.

I foråret 2025 – halvandet år efter den første mail der informerede kulturhus ansatte at kulturhusene ikke må støtte Gaza arrangementer – bliver det for første gang meldt ud at man godt må afholde arrangementer som beskæftiger sig med Palæstina, men man må ikke holde støttearrangementer, dvs. samle penge ind. Det siger noget om hvilken form for demokratisk deltagelse som opfordres til. En performativ deltagelse hvor muligheder for konkret og materiel støtte begrænses. Borgerne må mødes og *tale* om Palæstina, men ikke organisere sig om at sende konkret hjælp i form af penge. Som en af de interviewede, da de skulle beskrive hvordan rammen for de aktiviteter der foregår i kulturinstitutionerne, bliver politisk indskrænkede: “*Vi må noget der er beige*” (Interviewperson 6).

Repressionens konsekvenser

Siden påbegyndelsen af Israels folkemord i Gaza, har Palæstina-solidaritet arbejde i det globale nord været under politisk pres (Deeb og Winegar 2024; Makdisi 2025; Shwaikh og Gould 2019). Det er en proces der foregår på forskellige planer i Danmark. Et par eksempler er indførelsen af lovgivning rettet mod “den nye antisemitisme” som kriminaliserer kritik af Israel (Justitsministeriet 2024) og retsforfølgelsen – på direkte opfordring fra Justitsministeriet – af personer der med en kommentar

eller et like har udtrykt forståelse for palæstinensisk modstandskamp (Drachmann 2025a). Denne retsforfølgelse er gjort muligt af en dansk ændring i terror-lovgivningen som gør det muligt at retsforfølge folk for 'billigelse' af terror og ikke kun opfordring til terror. Denne ændring i terrorlovgivningen er blevet kritiseret for at bryde med principper om ytringsfrihed (Mchangama 2016). I lyset af denne kontekst kan kommunens indblanding i hvilke aktiviteter og ytringer som kan foregå i kommunale faciliteter og den usikkerhed samt uklarhed som dette medførte, læses som et led i den danske stats forsøg på at kriminalisere Palæstina-solidaritetsbevægelsen.

Mohammed El-Kurd beskriver i sin bog *Perfect Victims and the Politics of Appeal* (2025: 33) hvordan palæstinenserne skal humaniseres i undertrykkerens øjne. Humaniseringen sker igennem 'defanging' fordi humanisering flytter blikket væk fra udøveren af vold, og afkræver at den undertrykte skal bevise deres ret til at blive behandlet ligeværdigt (El-Kurd 2025, 38–39). El-Kurd beskriver hvordan 'defaning' finder sted, som et led i humaniseringen, hvor den undertrykte kæmper imod sin undertrykkelse ved at appellere til undertrykkerens moral.

If the invitation to speak is extended to Palestinians who were ones wolves, they are now docile and defanged, only howling at the moon in agony. They never charge or attack, let alone hunt in pack. If they advocate for themselves, they must narrate only their personal tragedies. Neither political nor, God forbid, nationalist ambitions should ever incentivize their campaigning. It must remain individualistic, never for at collective, and must solely seek to remedy humanitarian crisis, that like earthquakes and eclipses, occur in isolation from the global state of affairs. (El-Kurd 2025, 22)

El-Kurd (2025) skriver; palæstinenserne må græde, men ikke være vred. Palæstinenserne må vise sine sår, men aldrig være handlekraftig, aldrig organisere sig imod volden. På lignende vis kan Københavns Kommunes skærpede indblanding i kulturinstitutionernes aktiviteter, særligt målrettet Palæstina-arrangementer, ses som et forsøg på 'defanging' af Palæstina-solidaritetsbevægelsen. Et forsøg på at gøre modstanden ufarlig, at uskadeliggøre den, ved at snævre ind hvilke ytringer og handlinger som er acceptable.

Forsøget på at politisk styre borgeres politiske engagement, og hvad der bliver ytret og afholdt af arrangementer, samt nedlukningen for at der kan afholdes støtteevents der samler penge ind, kan fortælle os noget om det demokratisyn der ligger bag sådanne beslutninger. Det er forbundet

til den kritik som ikke-voldelige civil ulydigheds aktioner også møder i Danmark – samt i Tyskland hvor den palæstinensiske Boycott, Divestment, Sanctions-bevægelse (BDS) længe har været kriminaliseret og i England som netop har forbudt og kategoriseret Palestine Action som en terrororganisation (Avrahami 2024; Nasr og Alkousaa 2019; OHCHR 2025). Det er vigtigt at lægge vægt på at kriminaliseringsprocesser er en proces, som hele tiden er i bevægelse. En del af denne proces, er de diskussioner vi har indbyrdes om hvad vi anser som legitime protestformer. Hvilke protestformer anses som værende et sundt demokratisk symptom og hvilke anses for at være undergravende og udemokratiske? Kriminalisering er et redskab for staten til at skabe og reproducere den sociale orden (Bernat og Whyte 2021, 150). Hvad der fremstilles som legitime protestformer, dvs. de protestformer som ikke oplever at blive kriminaliserede og delegitimeret, falder derfor ofte sammen med de protestformer som mindst forstyrrer den eksisterende orden. Demonstrationerne skal gå pænt på den rute politiet har godkendt og helst ikke være for meget i vejen for andre. BDS-bevægelsen kriminaliseres på baggrund af at være antisemitisk og Palestine Action bliver kriminaliseret som en terrororganisation. Civil ulydighedsprotester møder både i Danmark og resten af Europa en stigende kriminalisering og hårdere straffe (Forst 2024). På samme måde indskrænkes kulturlivet i København. Specifikke emner, såsom Palæstina, politiseres og udelukkes. Det kræves at kulturen i højere grad skal følge en politisk linje lagt af regeringen. Mere materielle former for støtte, i form af fx indsamlinger, kan ikke længere foregå i kommunalt støttede faciliteter.

Denne sag viser hvordan de faciliteter som borgere kan benytte sig af, til at mødes omkring en politisk sag, ikke er fuldstændig frie rum, hvor borgerne sætter dagsordenen. Den stigende politiske styring udstiller skrøbeligheden i brugernes følelse af medejerskab og den reelle indflydelse de har, inden for rammerne af kommunalt støttede kulturinstitutioner. Man kan sige at støtten kommer med en pris, hvilket åbner op for spørgsmålet om nødvendigheden af at skabe alternative steder uafhængige af statslige og kommunale midler, hvis man vil sikre borgernes mulighed for demokratisk organisering uafhængig af partipolitisk indflydelse.

I denne forbindelse kan det være relevant at se på de erfaringer by Author Collective scäpa (2024, 390-91) har gjort sig med at organisere alternative foredrag uden om offentlige institutioner. De beskriver både hvordan oplevelsen var befriende, men også hvordan den indebar en yderlig marginalisering. De offentlige institutioner har potentiale til at engagere et mere bredt publikum. En organisering udenfor disse indebar derfor en indskrænkning af, hvor bredt arrangementer nåede ud. Hos de interviewede oplever jeg en lignende ambivalens. Én af de interviewede forslår at der gøres begge dele; arbejdes på at skabe og styrke uafhængige frie

borgerdrevende rum, samtidigt med at der kæmpes imod den øgede politiske styring i de etablerede kulturhuse. At Palæstina-arrangementer skubbes ud af de kommunale rum, er altså med til at rykke grænsen for hvad der opfattes som radikalt. Først og fremmest er det en form for yderlig marginalisering af både dansk-palæstinensiske borgere og den palæstinensiske sag. Men måske kan der også findes et potentiale for politisk radikaliserings i udelukkelsen.

Den tidligere forskning (Bhandar 2024; Fritsch og Kretschmann 2021; Author Collective scāpa شاهد m.fl. 2024) understreger at det er vigtigt at forbinde forskellige former for undertrykkelse. I konteksten af dette studie, er det vigtigt at understrege at det vi ser her, er én facet, én udformning som større strukturer viser sig igennem – større strukturer som den liberale moderne stat er bygget på. Undtagelsens logik er indbygget i systemet. Den palæstinensiske kritik af Israel udstiller den vestlige moderne liberale stat for hvad den er og situerer den koloniale vold, ikke i fortiden som et overstået kapitel, men i nutiden (Bhandar 2024; Shwaikh og Gould 2019). For den globale majoritet er undtagelsen en konstant tilstand. Det globale nords liberale principper om demokrati og lige rettigheder, gælder kun så længe de ikke bruges til at udfordre den globale koloniale og kapitalistiske magtorden.

Undtagelsespolitikens indbyggede udvidelsestendens (Fritsch og Kretschmann 2021) kan hjælpe os med at forstå, hvordan det der sker i de københavnske kulturhuse, ikke er en afgrænset separat hændelse, men en udvidelse af former for undertrykkelse, som allerede eksisterer, og som forstærkes i den seneste tid i mange forskellige arenaer og i mange forskellige kontekster. Det bygger videre på årtiers islamofobisk politik, og foregår simultant med, at Palæstina-solidaritetsarbejde bliver angrebet fra mange forskellige leder og kanter.

6. Konklusion

Jeg undersøger i dette studie hvordan Palæstina blev skabt som en undtagelse til ellers gældende regler i de københavnske kulturinstitutioner i perioden fra november 2023 til marts 2025. Det har jeg gjort igennem interviews af seks ansatte på københavnske kulturinstitutioner, som har delt deres erfaringer med at efterleve de nye retningslinjer som Kultur- og Fritidsforvaltningen sendte ud til københavnske kulturinstitutioner d. 20. juni 2024. I min analyse af interviewene har jeg benyttet mig af refleksiv tematisk analyse og fokuseret på de erfaringer og forståelser som går igen på tværs af interviewene.

Under tema 1. Politikerne har fået kortere arme: Om den stigende politiske styring og eroderingen af armslængdeprincippet undersøgte jeg hvordan de ansatte har oplevet at hyrdebrevet har skabt store forandringer i hvilke aktiviteter kulturinstitutionerne har haft mulighed for at lave. De ansatte beskriver en stigende grad af politisk styring som udfordrer kulturinstitutionerne på deres selvbillede, nemlig som steder der støtter op om den frie kunst og borgernes ret til at ytre sig og debattere de emner som de ønsker. I stedet oplever de ansatte at skulle tage højde for regeringens udenrigspolitik som en del af deres kulturarbejde, en rolle de ikke altid finder sig tilpasse i. De interviewede beskriver en øget politisk styring af kulturområdet som udfordrer det enten officielle eller uofficielle princip om armslængde, som beskytter kulturen fra overdrevet politisk styring, dvs. politisk censur. Det politiske ønske om en højere grad af styring har begrænset borgeres adgang til at organisere sig, engagere sig samt debattere politiske forhold, som ikke følger regeringens linje, og har de facto fungeret som politisk censur i perioden dette studie har beskæftiget sig med.

I tema 2. *“Hvis I er i tvivl, så skal I spørge os”*: Utydelig kommunikation som værktøj for repressionen undersøgte jeg hvordan den utydelige kommunikation som de ansatte beskriver mellem dem selv og ledelsen i Forvaltningen, fungerer som et værktøj for repressionen. Den utydelige kommunikation skaber et arbejdsmiljø der muligvis kan føre til selvrepression, da de ansatte hverken forstår hvilke aktiviteter de lovligt må huse samt hvilke konsekvenser det kan have for dem at bryde reglerne. På baggrund af de ansattes tvivl sendes beslutninger om, hvilke aktiviteter der kan foregå i kulturinstitutionerne, videre til Forvaltningens juraafdeling. På denne måde er den utydelige kommunikation med til at forflytte magt væk fra de ansatte og centralisere den højere oppe i Forvaltningen, i juraafdelingen. En foucauldiansk læsning af denne magtdynamik, gør os klogere på, hvordan magten styrker sig selv gennem uklar kommunikation. Jo mere diffus

magten er, jo sværere er den at italesætte og gøre modstand imod (Heede 2004, 41). Den utydelige kommunikation får repressionen til at fremstå tilfældig og skjuler den politiske vilje bag. På den måde muliggøres repressionen uden at den skal forsvares politisk. Ledere i kommunen, samt politikere i både borgerrepræsentationen og i regeringen, går fri fra at skulle stå til ansvar for repressionen.

Under tema 3. Om skabelsen af Palæstina-undtagelsen i de københavnske kulturinstitutioner undersøgte jeg hvordan Palæstina bliver skabt som en undtagelse og hvilke konsekvenser det har haft. I perioden fra november 2024 til marts 2025 oplever de ansatte en generel nervøsitet på deres arbejdsplads omkring arrangementer der vedrører Palæstina. Arrangementer der omhandler Palæstina bliver skabt som potentielt problematiske, hvilket udmønter sig i en angst for at afholde disse arrangementer. En angst som de ansatte beskriver, siver ned gennem hele embedsværket, fra Forvaltningen, ned til ledelsen og til de ansatte. Gennem problematiseringen af udtryk af solidaritet med Palæstina i kulturen, skabes palæstinensisk identitet som kontroversiel og potentiel problematisk i sig selv. Derudover skabes Palæstina, og støtte til den palæstinensiske sag, som værende noget der overskrider grænserne for 'den demokratiske samtale', da det ikke hører hjemme i kommunalt støttede institutioner. Denne problematisering af det palæstinensiske perspektiv er et udtryk for anti-palæstinensisk racisme. Palæstinensisk identitet skabes som problematisk fordi palæstinensiske erfaringer repræsenterer et alternativ til zionismen (Ayyash 2023, 959).

Udelukkelsen af Palæstina-arrangementer fra de københavnske kulturinstitutioner kan ses som et eksempel på 'petty states of exception', hvor en mindre gruppe i samfundet oplever en indskrænkning af deres rettigheder, samtidig med at majoritetens rettigheder forbliver intakte. Derved kan illusionen om universelt gældende rettigheder såsom ytringsfrihed og kunstnerisk frihed forblive uanfægtet i majoritetens bevidsthed, da det spejler majoritetens virkelighed. For at forstå hvordan repressionen fungerer, er det ikke nok at undersøge de juridiske regler som styrer området. Det er vigtigt at undersøge hvad der foregår uden for den juridiske sfære når lovgivning forvaltes, for at få øje på de sprækker og revner som politisk styring kan trænge gennem, og som forflytter magten på mere eller mindre subtile og diskrete måder.

Denne sag har udviklet sig imens min undersøgelse har stået på. Nye retningslinjer for kulturinstitutionerne er kommet ud, som burde åbne op for, at der igen kan afholdes arrangementer som beskæftiger sig med udenrigspolitiske forhold (Københavns Kommune 2025b). Det vil derfor være relevant at undersøge hvad efterspillet af denne sag kommer til at være. Hvad vil det have af

betydning, at der er blevet åbnet op for politisk indblanding i kulturlivet? Er de nye retningslinjer nok til at sikre adgang til de kommunale faciliteter, hvis den politiske vilje bag repressionen ikke har ændret sig? En opfølgning på hvad status er, efter de nye retningslinjer er blevet implementeret i kulturinstitutionerne, er nødvendig for at forstå, hvad denne sag har af konsekvenser uden for rammerne af denne undersøgelse.

Litteraturliste

- Abdo, Nahla. 2023. "The Palestine Exception, Racialization and Invisibilization: From Israel (Palestine) to North America (Turtle Island)". *Critical Sociology* 49 (6): 967–89. <https://doi.org/10.1177/08969205221131315>.
- Abu-Laban, Yasmeen, og Abigail B. Bakan. 2022. "ANTI-PALESTINIAN Racism and Racial Gaslighting". *The Political Quarterly* 93 (3): 508–16. <https://doi.org/10.1111/1467-923x.13166>.
- Al Jazeera. 2025. "Israel Has Killed Nearly 19,000 Children in Gaza War as Strikes Intensify". *Al Jazeera*, august 19. <https://www.aljazeera.com/news/2025/8/19/israel-has-killed-nearly-19000-children-in-gaza-war-as-strikes-intensify>.
- Alvehus, Johan. 2019. *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. Upplaga 2. Liber.
- Anving, Terese. 2024. "Deltagarorienterade intervjumetoder". I *Genusvetenskapliga forskningsmetoder*, redigeret af Marta Kolankiewicz, Mia Liinason, og Maja Sager. Nordic Academic Press.
- Author Collective scāpa شاهد, Alina Achenbach, Ruben Hordijk, Masawa Kawaumi, Masab Rood, og Alexandra Tatar. 2024. "Witnessing the Architecture of a Cancellation: The Silencing of Voices on Palestine in Austrian Academia". *Middle East Critique* 33 (3): 377–95. <https://doi.org/10.1080/19436149.2024.2348942>.
- Avrahami, Zeev. 2024. "German Government Advances Law Banning BDS". *Ynetnews*, november 3. <https://www.ynetnews.com/jewish-world/article/rk211fcejx>.
- Ayyash, M. Muhannad. 2023. "The Toxic Other: The Palestinian Critique and Debates About Race and Racism". *Critical Sociology* 49 (6): 953–66. <https://doi.org/10.1177/08969205221130415>.
- Bacchi, Carol. 2010. *Foucault, Policy and Rule: Challenging the Problem-Solving Paradigm*. <https://doi.org/10.5278/FREIA.33190049>.
- Benner, Torben. 2025. "Omstridt brev bliver mødt med markant modstand på rådhuset". *Politiken*, januar 22. <https://politiken.dk/kultur/art10253198/Omstridt-brev-bliver-m%C3%B8dt-med-markant-modstand-p%C3%A5-r%C3%A5dhuset>.
- Benner, Torben, og Ida Herskind. 2024a. "Efter omdiskuteret brev: 10 sekunders video af hærværk blev censureret". *Politiken*, december 23. <https://politiken.dk/kultur/art10205043/10-sekunders-video-af-h%C3%A6rv%C3%A6rk-blev-censureret>.
- Benner, Torben, og Ida Herskind. 2024b. "Juraprofessor: Københavns Kommune agerer »bizart«". *Politiken*, december 17. <https://politiken.dk/kultur/art10205041/K%C3%B8benhavns-Kommune-agerer-%C2%BBbizart%C2%AB>.
- Benner, Torben, og Ida Herskind. 2024c. "Københavns Kommune får hård kritik for »mystisk« brev til kulturhuse". *Politiken*, december 2. <https://politiken.dk/kultur/art10183984/K%C3%B8benhavns-Kommune-f%C3%A5r-h%C3%A5rd-kritik-for-%C2%BBmystisk%C2%AB-brev-til-kulturhuse>.

- Benner, Torben, og Ida Herskind. 2025. "Professor: København har »misforstået og fejlfortolket« regler". *Politiken*, februar 21. <https://politiken.dk/kultur/art10295145/Professor-K%C3%B8benhavn-har-%C2%BBmisforst%C3%A5et-og-fejlfortolket%C2%AB-regler>.
- Bernat, Ignasi, og David Whyte. 2021. "Criminalization as Strategy of Power". *The Case of Catalunya 2017–2020*, 1. udg. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.4324/9781003144229-16>.
- Bhandar, Brenna. 2024. "A Land Acknowledgment in a Different Key: Palestine, Solidarity and the Disruption of the Liberal Script". *Middle East Critique* 33 (3): 449–64. <https://doi.org/10.1080/19436149.2024.2376355>.
- Braun, Virginia, og Victoria Clarke. 2022. *Thematic Analysis: A Practical Guide*. SAGE.
- Braun, Virginia, og Victoria Clarke. 2023. "Thematic Analysis". I *APA Handbook of Research Methods in Psychology: Research Designs: Quantitative, Qualitative, Neuropsychological, and Biological (Vol. 2) (2nd Ed.)*, redigeret af Harris Cooper, Marc N. Coutanche, Linda M. McMullen, A. T. Panter, David Rindskopf, og Kenneth J. Sher. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000319-004>.
- Browne, Brendan Ciarán, Elian Weizman, og Jennifer Matchain. 2025. "Unpacking the Crackdown on Palestine Solidarity Activism in the UK in a Post-7 October Reality". *Third World Quarterly*, april 12, 1–18. <https://doi.org/10.1080/01436597.2025.2484796>.
- Bruhin, Remi. 2015. "Compartmentalization, Contexts of Speech and the Israeli Origins of the American Discourse on 'Terrorism'". *Dialectical Anthropology* 39 (1): 69–119. <https://doi.org/10.1007/s10624-015-9371-8>.
- Césaire, Aimé, og Robin D. G. Kelley. 2000. *Discourse on Colonialism*. Monthly Review Press.
- Damsgård, Puk, og Cecilie Kallestrup. 2025. "Internationale forskere vurderer, at Israel begår folkedrab". *DR*, juni 20. <https://www.dr.dk/nyheder/udland/internationale-forskere-vurderer-israel-begaar-folkedrab>.
- Deeb, Lara, og Jessica Winegar. 2024. "Resistance to Repression and Back Again: The Movement for Palestinian Liberation in US Academia". *Middle East Critique* 33 (3): 313–34. <https://doi.org/10.1080/19436149.2024.2375669>.
- Den Danske Ordbog. 2025. "hyrdebrev". Den Danske Ordbog, august 20. <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=hyrdebrev>.
- DFS. 2025. "Sagen kort: DFS kastede sig ind i lokal, men principiel sag". DFS, februar 4. <https://dfs.dk/nyheder/nyheder/sagen-kort-dfs-kastede-sig-ind-i-lokal-men-principiel-sag/>.
- Drachmann, Hans. 2025a. "Overblik: 24 personer dømt, frifundet eller tiltalt for terrorbilligelse". *Politiken*, april 16. <https://politiken.dk/danmark/art10376044/24-personer-d%C3%B8mt-frifundet-eller-tiltalt-for-terrorbilligelse>.
- Drachmann, Hans. 2025b. "Politisk pres: Forsøgskaniner sendes i retten". *Politiken*, marts 30. <https://politiken.dk/danmark/art10350049/Politisk-pres-Fors%C3%B8gskaniner-sendes-i-retten>.
- El-Kurd, Mohammed. 2025. *Perfect Victims and the Politics of Appeal*. Haymarket Books.

- Fassin, Didier. 2014. "Petty States of Exception: The Contemporary Policing of the Urban Poor". I *The Anthropology of Security*, 1. udg., redigeret af Mark Maguire, Catarina Frois, og Nils Zurawski. Perspectives from the Frontline of Policing, Counter-terrorism and Border Control. Pluto Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctt183p3j7.11>.
- Fekete, Liz. 2024. "Anti-Palestinian Racism and the Criminalisation of International Solidarity in Europe". *Race & Class* 66 (1): 99–120. <https://doi.org/10.1177/03063968241253708>.
- Forst, Michel. 2024. *State repression of environmental protest and civil disobedience: a major threat to human rights and democracy*. Position Paper by Michel Forst, UN Special Rapporteur on Environmental Defenders under the Aarhus Convention. https://unece.org/sites/default/files/2024-02/UNSR_EnvDefenders_Aarhus_Position_Paper_Civil_Disobedience_EN.pdf.
- Foucault, Michel. 1979. *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. Social Theory, 2nd Edition. Vintage Books.
- Fritsch, Katharina, og Andrea Kretschmann. 2021. "Politics of Exception". I *Criminalization of Activism*, 1. udg., af Valeria Vegh Weis. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003144229-3>.
- Gill, Rosalind, og Ngairé Donaghue. 2016. "Resilience, Apps and Reluctant Individualism: Technologies of Self in the Neoliberal Academy". *Women's Studies International Forum* 54 (januar): 91–99. <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2015.06.016>.
- Gisli, Jesper. 2025. "Kovending efter afvisning af Gaza-arrangementer: 'Det er en sejr for ytringsfriheden'". *TV 2 Kosmopol*, januar 29. <https://www.tv2kosmopol.dk/koebenhavn/det-er-en-sejr-for-ytringsfriheden>.
- Gordon, Neve. 2024. "Antisemitism and Zionism: The Internal Operations of the IHRA Definition". *Middle East Critique* 33 (3): 345–60. <https://doi.org/10.1080/19436149.2024.2330821>.
- Gould, Rebecca Ruth. 2022. "Legal Form and Legal Legitimacy: The IHRA Definition of Antisemitism as a Case Study in Censored Speech". *Law, Culture and the Humanities* 18 (1): 153–86. <https://doi.org/10.1177/1743872118780660>.
- Grosfoguel, Ramón. 2006. "World-Systems Analysis in the Context of Transmodernity, Border Thinking, and Global Coloniality". *Review (Fernand Braudel Center)*, From Postcolonial Studies to Decolonial Studies: Decolonizing Postcolonial Studies, bd. 29 (2): 167–87.
- Grosfoguel, Ramón. 2011. "Decolonizing Post-Colonial Studies and Paradigms of Political-Economy: Transmodernity, Decolonial Thinking, and Global Coloniality". *TRANSMODERNITY: Journal of Peripheral Cultural Production of the Luso-Hispanic World* 1 (1). <https://doi.org/10.5070/t411000004>.
- Haraway, Donna. 1988. "Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective". *Feminist Studies* 14 (3): 575. <https://doi.org/10.2307/3178066>.
- Heede, Dag. 2004. *Det tomme menneske: introduktion til Michel Foucault*. 2. rev. udg., 2. opl. Museum Tusulanums Forl. ; Københavns Univ.
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet. 2025. "Kommunalfuldmagtsregler". august 21. <https://www.ism.dk/indenrigs/kommuner-og-regioners-styrelse/kommunalfuldmagtsregler>.

- International Holocaust Remembrance Alliance. 2016. "IHRA's Arbejdsdefinition Af Antisemitisme". International Holocaust Remembrance Alliance. *IHRA*.
<https://holocaustremembrance.com/resources/ihras-arbejdsdefinition-antisemitisme>.
- Justitsministeriet. 2024. "Aftale om en styrket indsats mod antisemitisme". juni 25.
www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2024/06/Aftaletekst.pdf.
- Khalidi, Rashid. 2024. *The Hundred Years' War on Palestine: A History of Settler Colonial Conquest and Resistance*. Paperback edition with a new afterword. Profile Books.
- Khatib, Rasha, Martin McKee, og Salim Yusuf. 2024. "Counting the Dead in Gaza: Difficult but Essential". *The Lancet* 404 (10449): 237–38. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(24\)01169-3](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(24)01169-3).
- Klarlund, Vibe, og Per Paludan Hansen. 2025. "Københavns Kommune skaber forvirring om vores basale frihedsrettigheder". Politiken, januar 27.
<https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art10258891/K%C3%B8benhavns-Kommune-skaber-forvirring-om-vores-basale-frihedsrettigheder>.
- Kolankiewicz, Marta, Mia Liinason, og Maja Sager. 2024. "Indledning". I *Genusvetenskapliga forskningsmetoder*, redigeret af Marta Kolankiewicz, Mia Liinason, og Maja Sager. Nordic Academic Press.
- Kultur- og Fritidsforvaltningen. 2024a. "Rammer for benyttelse af kommunale lokaler og modtagelse af tilskud". Københavns Kommune, juni 20. www.kk.dk/sites/default/files/2024-07/02-07-2024%20Rammer%20for%20benyttelse%20af%20kommunale%20lokaler%20og%20modtagelse%20af%20tilskud.pdf.
- Kultur- og Fritidsforvaltningen. 2024b. "Rammer for benyttelse af kommunale lokaler og modtagelse af tilskud". Center for Borgerservice og Myndighed, juni 20. www.kk.dk/sites/default/files/2024-07/02-07-2024%20Rammer%20for%20benyttelse%20af%20kommunale%20lokaler%20og%20modtagelse%20af%20tilskud.pdf.
- Kumar, Deepa. 2020. "Terrorcraft: Empire and the Making of the Racialised Terrorist Threat". *Race & Class* 62 (2): 34–60. <https://doi.org/10.1177/0306396820930523>.
- Kundnani, Arun. 2023. *What is antiracism? and why it means anticapitalism*. Verso.
- Kühn, Signe Westermann. 2024a. "Han er konservativ, far til fem og dybt bekymret for ny udvikling på Nørrebro: »Jeg vil kalde det for indoktrinering«". Kultur. *Berlingske.dk*, maj 23.
<https://www.berlingske.dk/content/item/1788660>.
- Kühn, Signe Westermann. 2024b. "På Nørrebro lærer børnene at skrive kampråb for Palæstina. Børnepsykolog kalder det et overgreb". Kultur. *Berlingske.dk*, maj 16.
<https://www.berlingske.dk/content/item/1787473>.
- Københavns Kommune. 2025a. "Medlemsforslag om retningslinjer for borgernes brug af kommunens faciliteter". Københavns Kommune, januar 28. <https://www.kk.dk/dagsordener-og-referater/Kultur-%20og%20Fritidsudvalget/m%C3%B8de-28012025/referat/punkt-4>.
- Københavns Kommune. 2025b. "Regler for brug af byens faciliteter". august 21. <https://www.kk.dk/brug-byen/kunst-og-kultur/regler-for-brug-af-byens-faciliteter>.

- Lauritsen, Jacque. 2025. "Københavns Kommune vil ikke støtte kulturaften på Blaagaard Teater". *Iscene*, januar 7. <https://iscene.dk/2025/01/07/koebenhavns-kommune-kulturaften-paa-blaagaard-teater/>.
- Lykkegaard, Anne Thora. 2024a. "Brev fra Københavns Kommune til kulturhuse skaber »uklarhed« og møder kritik". *Kulturmonitor*, december 3. <https://kulturmonitor.dk/nyheder/>.
- Lykkegaard, Anne Thora. 2024b. "»Vi har censureret os selv«: Kulturhuse reagerer på »mystisk« brev fra Københavns Kommune". *Kulturmonitor.dk*, december 17. <https://kulturmonitor.dk/nyheder/>.
- Makdisi, Ussama. 2025. "Beyond the Palestine Exception". *Critical Times* 8 (1): 1–32. <https://doi.org/10.1215/26410478-11626921>.
- Mchangama, Jacob. 2016. "Analyse: Danmarks kriminalisering af billigelse af terror – brugen af straffelovens § 136, stk. 2". *Justitia*, august 16. <https://justitia-int.org/danmarks-kriminalisering-af-billigelse-af-terror-brugen-af-straffelovens-%C2%A7-136-stk-2-2/>.
- Morrissey, John. 2015. "Regimes of Performance: Practices of the Normalised Self in the Neoliberal University". *British Journal of Sociology of Education* 36 (4): 614–34. <https://doi.org/10.1080/01425692.2013.838515>.
- Nasr, Joseph, og Riham Alkousaa. 2019. "Germany Designates BDS Israel Boycott Movement as Anti-Semitic". *Technology. Reuters*, maj 17. <https://www.reuters.com/article/technology/germany-designates-bds-israel-boycott-movement-as-anti-semitic-idUSL5N22T4OA/>.
- Netanyahu, Benjamin, red. 1986. *Terrorism: How the West Can Win*. 1. ed. Farrar, Straus, Giroux.
- OHCHR. 2025. "UK: Palestine Action Ban 'Disturbing' Misuse of UK Counter-Terrorism Legislation, Türk Warns". OHCHR, juli 25. <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2025/07/uk-palestine-action-ban-disturbing-misuse-uk-counter-terrorism-legislation>.
- Pappé, Ilan. 2024. *Ten Myths about Israel*. Updated edition. Verso.
- Paulsen, Joachim Talbro. 2024. "Politikere er forargede – på Nørrebro lærer børn at skrive Palæstina-kampråb: »Det er ekstremt voldsomt«". *Kultur. Berlingske.dk*, maj 17. <https://www.berlingske.dk/content/item/1788116>.
- Podur, Justin. 2025. "Anti-Palestinian Racism: A Resource". *The Anti-Empire Project*, august 9. <https://podur.org/2021/05/23/anti-palestinian-racism-a-resource/>.
- Ritzau. 2023. *Mette Frederiksen vil have undersøgt, om Gaza-demoer opfordrer til terror*. november 9. <https://www.dr.dk/nyheder/politik/mette-frederiksen-vil-have-undersoegt-om-gaza-demoer-opfordrer-til-terror>.
- Said, Edward. 1987. "The Essential Terrorist". *Arab Studies Quarterly* 9 (2): 195–203. <https://www.jstor.org/stable/41857908?seq=1>.
- Said, Edward. 2019. *Orientalism*. Reissued in Penguin Classics. Penguin Modern Classics. Penguin Books.
- Schotten, C. Heike. 2024. "Zionism and the War(s) on Terror: Extinction Phobias, Anti-Muslim Racism, and Critical Scholarship". *Critical Studies on Terrorism* 17 (4): 996–1018. <https://doi.org/10.1080/17539153.2024.2337448>.

- Segal, Raz. 2023. "A Textbook Case of Genocide". *Jewish Currents*, oktober 13.
<https://jewishcurrents.org/a-textbook-case-of-genocide>.
- Shwaikh, Malaka, og Rebecca Ruth Gould. 2019. "The Palestine Exception to Academic Freedom: Intertwined Stories from the Frontlines of UK-Based Palestine Activism". *Biography* 42 (4): 752–73. <https://doi.org/10.1353/bio.2019.0076>.
- Sohl, Lena. 2014. *Att veta sin klass: kvinnors uppåtgående klassresor i Sverige*. Bokförlaget Atlas.
- Spade, Dean. 2011. *Normal Life: Administrative Violence, Critical Trans Politics, and the Limits of Law*. South End Press.
- Spade, Dean. 2015. *Normal life: administrative violence, critical trans politics, and the limits of law*. Revised and Expanded edition. Duke University Press.
- Spagat, Michael, Jon Pedersen, Khalil Shikaki, m.fl. 2025. "Violent and Nonviolent Death Tolls for the Gaza War: New Primary Evidence". Preprint, *Public and Global Health*, juni 20.
<https://doi.org/10.1101/2025.06.19.25329797>.
- Tekeli, Maya. 2025. *Det koster altså penge at være uenig*. Virkelig. januar 27.
<https://www.dr.dk/lyd/p1/virkelig/virkelig-2025/det-koster-altsaa-penge-at-vaere-uenig-11032562513>.
- White, Ben. 2020. "Delegitimizing Solidarity: Israel Smears Palestine Advocacy as Anti-Semitic". *Journal of Palestine Studies* 49 (2): 65–79. <https://doi.org/10.1525/jps.2020.49.2.65>.
- Younes, Anna, og Hanna Al-Taher. 2024. "Erasing Palestine in Germany's Educational System: The Racial Frontiers of Liberal Freedom". *Middle East Critique* 33 (3): 397–417.
<https://doi.org/10.1080/19436149.2024.2383444>.
- Young, Jermaine, og Clement Fatovic. 2025. "The Other Side of the Law: Discrimination and Emergency Powers". *International Journal of Discrimination and the Law* 25 (1): 33–57.
<https://doi.org/10.1177/13582291241307813>.